

## НАСОКИ ОТНОСНО АФГАНИСТАН – АКТУАЛИЗАЦИЯ II

Септември 2025 г.

|                                                                                                                          |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Въведение                                                                                                                | 1  |
| Положението с правата на човека                                                                                          | 2  |
| Хуманитарната ситуация                                                                                                   | 4  |
| Нуждите от международна закрила                                                                                          | 5  |
| Ограничения при оценката на нуждите от международна закрила                                                              | 5  |
| Рискови профили                                                                                                          | 8  |
| Жени и момичета                                                                                                          | 8  |
| Афганистанци, свързани с предишното правителство, силите за сигурност или съюзници                                       | 11 |
| Журналисти и други медийни професионалисти                                                                               | 13 |
| Лица, (възприемани като) противопоставящи се на де факто властите или критикуващи ги                                     | 14 |
| Членове на малцинствени религиозни и членове на малцинствени етнически групи                                             | 15 |
| Афганистанци, (възприемани като) имащи различна сексуална ориентация, полова идентичност и/или полово изразяване (SOGIE) | 17 |
| Лица, преживели трафик на хора и лица изложени на риск от трафик на хора                                                 | 17 |
| Наличие на закрила                                                                                                       | 18 |
| Алтернатива за вътрешно бягство/ вътрешно преместване                                                                    | 18 |
| Съображения свързани с прилагането на изключващите клаузи                                                                | 18 |
| Промяна в обстоятелства като основание за нови или последващи молби                                                      | 19 |
| Временна закрила                                                                                                         | 19 |
| Събиране на семейства                                                                                                    | 19 |
| Връщания в Афганистан                                                                                                    | 20 |

### Въведение

1. Тази актуализация заменя Насоките относно нуждите от международна закрила на лица, бягащи от Афганистан на ВКБОООН (актуализация I) от февруари 2023.<sup>1</sup>

2. Цивилните лица в Афганистан продължават да са сериозно засегнати от влошаващото се положение в областта на правата на човека и хуманитарната ситуация в страната<sup>2</sup>. Освен това условията със сигурността остават силно непредсказуеми, като талибаните се сблъскват и с нападения/съпротива от страна на „Ислямска държава в Хорасан“, както и няколко въоръжени групи в страната.<sup>3</sup> Между 1 януари 2024 г. и 31 август 2025 г.

<sup>1</sup> ВКБОООН, „Насоки относно нуждите от международна закрила на лица, бягащи от Афганистан (Актуализация I)“, февруари 2023 г.

<sup>2</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 20 февруари 2025 г., ал. 1, 97.

<sup>3</sup> Съвет за сигурност на ООН, „Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“, 21 февруари 2025 г., S/2025/109, <https://docs.un.org/en/A/79/797>, ал. 18-21; Съвет за сигурност на ООН, „[Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност](#)“, 6 декември 2024 г., S/2024/876, ал. 13-18. Освен това през март 2025 г. сблъсъците между пакистанските и афганистанските сили се засилиха по спорната граница между пакистанския окръг Хайбер и афганистанската провинция Нангархар. Съвет за сигурност на ООН, „[Положението в Афганистан и отражението му върху](#)

проектът ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project) е регистрирал 1535 инцидента от категориите „битки“, „насилие с експлозиви/дистанционно насилие“ и „насилие срещу цивилни“, довели по приблизителни данни до 1 827 загинали сред цивилни и нецивилни, като най-много инциденти са отчетени в провинциите Кабул (347), Тахар (125) и Херат (119).<sup>4</sup> Цивилните жертви се дължат най-вече на използването на самоделни взривни устройства (СВУ) и самоубийствени атаки, извършвани предимно от „Ислямска държава – Хорасан“ (ИД-Х) и насочени или срещу де факто властите, или срещу шиитското малцинство в Афганистан.<sup>5</sup>

## Положението с правата на човека

3. Съобщава се, че де факто властите са извършили тежки нарушения на правата на човека, включително извънсъдебни убийства, произволни арести и задържания, изтезания и други форми на нечовешко или унижително отнасяне, извършвани в контекста на публични наказания<sup>6</sup>, при насочване срещу лица, свързани с предишното правителство, както и при прилагане на строги закони и укази в областта на обществената нравственост.<sup>7</sup> По данни на Службата на върховния комисар на ООН за правата на човека, „положението с правата на човека в Афганистан остава изключително сериозно, тъй като тежките икономически последици и хуманитарните нужди тласнаха населението в още по-дълбока бедност и несигурност, жените и момичетата са изправени пред все по-строги ограничения, гражданското пространство и свободата на медиите са силно ограничени, а

---

[международния мир и сигурност](#)“, 11 юни 2025 г., S/2025/372; [Международна кризисна група \(ICG\), On Our Radar: Pakistan-Afghanistan](#), 7 март 2025 г.,

<sup>4</sup> ACLED, инструмент за експортиране на данни, достъп на 15 септември 2025 г., <https://acleddata.com/data-export-tool/>. „За периода от 1 февруари до 30 април 2025 г. Организацията на обединените нации регистрира 2 299 съобщения за инциденти, свързани с безопасността и сигурността, което представлява увеличение с 3% спрямо същия период на 2024 г. [...] дейността на въоръжената опозиция не представляваше съществено предизвикателство пред контрола на талибаните върху националната територия“ Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“](#), 11 юни 2025 г., S/2025/372, ал. 19-20. Виж също, Мисията на ООН в Афганистан, [„Актуализация за положението с правата на човека в Афганистан: януари – март 2025 г.“](#), 1 май 2025 г., стр. 4-5.

<sup>5</sup> Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и неговите последици за международния мир и сигурност“](#), 6 декември 2024 г., S/2024/876, ал. 25-27. ИД-Х продължава да извършва целенасочени атаки срещу шиити, които са предимно от етническата група хазари, както и срещу суфии. Вж. също Организацията на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 49.

<sup>6</sup> „През втората половина на 2024 г. талибаните продължиха да ускоряват налагането на телесни наказания, които се приравняват на изтезания и други форми на нечовешко или унижително отнасяне. Между юли и декември 2024 г. най-малко 311 лица (264 мъже и 47 жени) получиха телесни наказания [...]. Огромното мнозинство получи над 30 удара с камшик в допълнение към наказания лишаване от свобода. [...] На 13 ноември [2024 г.] де факто властите извършиха шестата си публична екзекуция на стадион в Гардез, провинция Пактия“ Организацията на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, paras 82-83.

<sup>7</sup> Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“](#), 11 юни 2025 г., S/2025/372, ал. 74; Организацията на обединените нации, Общо събрание, Проучване относно т.нар. „[Закон за насърчване на добродетелта и предотвратяване на порока](#)“; 12 март 2025 г., A/HRC/58/74; Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и неговото отражение върху международния мир и сигурност“](#), 6 декември 2024 г., S/2024/876, ал. 29-37; Мисията на ООН в Афганистан, [„Морален надзор от де факто властите в Афганистан: въздействие върху правата на човека“](#), юли 2024 г., стр. 16-18. „Между 1 януари и 31 март Мисията на ООН за подпомагане в Афганистан (Мисията на ООН в Афганистан), отдел „Правата на човека“, е документирала най-малко 23 случая на произволно задържане и лишаване от свобода, както и най-малко пет случая на изтезания и нечовешко или унижително отношение спрямо бивши държавни служители и бивши членове на Афганистанските национални сили за отбрана и сигурност (АНДСФ), наред с най-малко шест случая на убийства на бивши членове на АНДСФ.“ Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализация относно положението с правата на човека в Афганистан](#): януари – март 2025 г., 1 май 2025 г., р. 6.

върховенството на правото и институционалната защита на правата на човека продължават да изостават значително от международните норми.“<sup>8</sup>

4. От 2021 г. насам де факто властите са издали поредица от едикти и укази, които сериозно ограничават правата на жените, включително достъпа им до заетост, достъпа до образование и свободите на изразяване, на събранията и на придвижване.<sup>9</sup> Повечето от тези ограничения бяха кодифицирани със Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, обнародван от де факто властите на 21 август 2024 г.<sup>10</sup> Освен това де факто властите се насочват срещу лица, възприемани като противопоставящи се или критикуващи тяхното управление, включително журналисти, защитници на правата на човека, активисти от гражданското общество, представители на академичната общност, писатели и артисти, бивши държавни длъжностни лица и членовете на техните семейства.<sup>11</sup> Етническите и религиозните малцинства не са представени в де факто властите и са обект на насилие, дискриминация, тормоз, арести и изключване.<sup>12</sup> Лица с разнообразна сексуална ориентация, полова идентичност, полово изразяване и/или полови характеристики (SOGIESC) са произволно арестувани и задържани, изтезавани и подлагани на телесни наказания от де факто властите.<sup>13</sup> Децата са подложени на сериозен риск от нарушения на правата им, включително прилагане на телесни наказания, детски бракове, които по данни зачестяват, както и продажба на деца като мярка за справяне със ситуацията,<sup>14</sup> детски труд и травми, причинени от експлозивни остатъци от войната.<sup>15</sup>

<sup>8</sup> Съвет по правата на човека на ООН, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 4 февруари 2025 г., A/HRC/57/22, , ал. 5. „Кризата с правата на човека в Афганистан се задълбочава непрекъснато от август 2021 г., когато талибаните завзеха властта в Афганистан.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 1.

<sup>9</sup> ООН Жени, „[Афганистан: десет факта за най-тежката в света криза по отношение на правата на жените](#)“, 14 август 2025 г.; Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация](#)“, 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25; Институт за мир на Съединените щати (USIP), „[Проследяване на \(лошото\) третиране на жените от страна на талибаните](#)“, достъп на 15 септември 2025 г.

<sup>10</sup> „Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока събира в едно място много от вече действащите разпоредби и ограничения, наложени от фактическите власти чрез укази, едикти и инструкции. Той разширява част от тези мерки и въвежда нови разпоредби.“. [Доклад относно прилагането, изпълнението и въздействието на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан](#), 10 април 2025 г., стр. 2. Виж също Общото събрание на ООН, [Изследване на така наречения „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#); 12 март 2025 г., A/HRC/58/74.

<sup>11</sup> „[Ж]урналисти, активисти, представители на академичната общност, писатели и артисти са изложени на сериозен риск от произволно извършване и нечовешко или унижително отношение. [...] Координираното потискане на инакомислието обхваща всички сфери на публичния дискурс, засягайки журналисти и медийни работници, защитници на правата на човека, представители на гражданското общество и протестиращи, представители на академичната общност, писатели, артисти, книжари и преподаватели, както и членовете на техните семейства.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 1 и ал. 24.

<sup>12</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 44-46. Виж също, [Комисия на Съединените щати за международна религиозна свобода, Афганистан](#), март 2025 г., стр. 12-13; Държавен департамент на Съединените щати, „[Доклад за международната религиозна свобода за 2023 г.: Афганистан](#)“, 26 юни 2024 г..

<sup>13</sup> Членовете на техните семейства също са били обект на репресии. Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 67-68.

<sup>14</sup> „Други крайни стратегии за справяне включват ранни и принудителни бракове на дъщерите, просия, продажба на органи или на деца, а дори и суицидни мисли и самоубийства.“ Глобален клъстер за закрила, [Афганистан: Актуализиран анализ на рисковете за закрилата: Актуализация относно тенденциите при рисковете за закрилата във връзка с продължителната криза и изменението на климата, януари–декември 2024 г.](#), януари 2025 г., стр. 8. Виж също, RFE/RL, „[Забраната на талибаните за трансплантации на органи лишава афганистанците от животоспасяващо лечение](#)“, 20 декември 2024 г.; BBC, „[Афганистан: „Давам лекарства на гладните си деца, за да заспят“](#)“, 24 ноември 2022 г.

<sup>15</sup> „Специалният докладчик изразява тревога от влошаващите се вредни въздействия върху афганистанските деца. Предефинирането на понятието „дете“ от страна на талибаните, при което края на детството се определя по признаци на пубертета вместо по навършване на 18-годишна възраст, нарушава международните задължения и лишава децата от правото им на подходяща закрила, подкрепа и грижа. Ситуацията се утежнява от продължаващите забрани в сферата на образованието, задълбочаващата се хуманитарна криза, нарастващите нива на детските бракове, продължаващите злоупотреби, като *бача бази* и опасния детски труд.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Положението с правата на човека в Афганистан](#)“, 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 54, виж също ал. 55–58. Виж също, Съвет за сигурност на ООН, „[Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност](#)“, 21

5. Де факто властите са наложили тежки ограничения върху медиите, включително чрез арестуване на журналисти и цензуриране на новинарски предавания, което е довело до информационна среда, в която лицата в и извън Афганистан разполагат с недостатъчна информация за събитията в страната.<sup>16</sup> Цялото медийно съдържание, създавано и излъчвано в Афганистан, трябва да е в съответствие с нормите на шериата, а инспектори от Министерството за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока имат правомощия да упражняват контрол както върху поведението на журналистите и медийните работници, така и върху произвежданото съдържание.<sup>17</sup> Репресиите на де факто властите спрямо гражданското пространство и стриктният контрол върху медийната среда затрудняват документирането, проверката и докладването на нарушения на правата на човека.<sup>18</sup> Според източници на информация, включително лица, интервюирани от хуманитарни или правозащитни организации, както и журналисти и служители в медиите, се наблюдава самоцензура поради страх от де факто властите.<sup>19</sup>

6. През февруари 2025 г. Специалният докладчик на ООН по правата на човека в Афганистан заяви, че „счита за силно вероятно положението да се влоши още повече“ и че „талибаните ще засилят, разширят и още по-дълбоко ще утвърдят ограниченията си спрямо населението на Афганистан, по-специално жените и момичетата и вероятно религиозните и етническите малцинства, подлагайки ги на постоянно разширяващи се кръгове на дискриминация, сегрегация и потисничество“.<sup>20</sup>

---

февруари 2025 г., S/2025/109, ал. 33; Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация за положението с правата на човека в Афганистан: януари – март 2025 г.](#), 1 май 2025 г., т. 4-5.

<sup>16</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [Свобода на медиите в Афганистан](#), ноември 2024 г., стр. 3, виж също стр. 4-5. Виж също ACCORD, Афганистан: [Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата](#), февруари 2025 г., стр. 9-11; „Репортери без граници“ (RSF), Афганистан: [Свободата на пресата на най-ниското си равнище, след като талибаните закриха 12 медийни издания за по-малко от година](#), 20 декември 2024 г. „Ерозията на свободата на медиите доведе до съществено ограничаване на достъпа на обществеността до достоверна информация, като мнозина разчитат на все по-цензурирани и контролирани източници на новини.“, „Журналисти за правата на човека“ (JHR), [„Свобода на афганистанските медици“](#), август 2024 г., стр. 20.

<sup>17</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: януари – март 2025 г.](#), 1 май 2025 г., р. 6; Мисията на ООН в Афганистан, [Свобода на медиите в Афганистан](#), ноември 2024 г., стр. 3-5, 9. „Де факто властите в широк обхват забраняват всякакви публикации, които те преценяват като противоречащи на исляма или на шериата, които осмиват или за които се твърди, че унижават мюсюлманите, или които имат „негативно въздействие“ върху общественото мнение. Строгото прилагане и прекомерно широкият и неясен характер на указанията принуждават хората да упражняват самоцензура.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 32.

<sup>18</sup> „Де факто властите в широк обхват забраняват всякакви публикации, които те преценяват като противоречащи на исляма или на шериата, които осмиват или за които се твърди, че унижават мюсюлманите, или които имат „негативно въздействие“ върху общественото мнение. Строгото прилагане и прекомерно широкият и неясен характер на указанията принуждават хората да упражняват самоцензура.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 27. Правозащитната организация „Равадари“ отбелязва, че намаляването на документираните нарушения на правото на живот може „отчасти да се дължи на тежките ограничения на достъпа до информация, по-специално ограниченията на достъпа до информация относно целенасочените, подозрителни и извънсъдебни убийства, извършвани от талибаните. Талибаните възпрепятстват разпространението на информация, свързана с целенасочени, тайнствени и извънсъдебни убийства, чрез сплашване и заплахи“, [Полугодишен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 9. Виж също ACCORD, Афганистан: [Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата](#), февруари 2025 г., стр. 9-11.

<sup>19</sup> Общо събрание на ООН, [Проучване на така наречения „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#); 12 март 2025 г., A/HRC/58/74, параграфи 92-94; ACCORD, Афганистан: [Доклад за въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата](#), февруари 2025 г., стр. 12-14; UNAMA, [Свобода на медиите в Афганистан](#), ноември 2024 г., стр. 12-13. „Дори афганистанците в чужбина практикуват себецензуриране поради опасения за безопасността на членовете на семействата си в Афганистан.“ Общо събрание на ООН, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, параграф 26.

<sup>20</sup> Общо събрание на ООН, [Проучване на така наречения „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, параграф 88. „Управлението и дискриминационните закони и политики на Държавния департамент са влошили хуманитарната ситуация. Жените, момичетата, момчетата, хората с увреждания, малцинствата, възрастните хора, младежите, вътрешно разселените лица, репатрираните лица и други групи в риск са изправени пред сериозни ограничения на правата си,

## Хуманитарната ситуация

7. Нарастващите равнища на несигурност по отношение на изхранването и задълбочаващата се бедност означават, че почти половината от населението се нуждае от хуманитарна помощ.<sup>21</sup> Макар след първоначалния икономически спад, последвал поемането на властта от де факто властите, да има известни подобрения в общата икономическа ситуация, това има малък ефект върху живота на обикновените афганистанци, много от които все още изпитват затруднения да получат или да си позволят основни услуги.<sup>22</sup> Бедността остава широко разпространена, като по приблизителни данни 85% от населението преживява с по-малко от 1 щ. д. на ден.<sup>23</sup> Де факто властите се намесват в хуманитарните операции и ограничават хуманитарния достъп, включително като възпрепятстват изпълнението на програми и изискват достъп до чувствителни данни.<sup>24</sup> На 24 декември 2022 г. де факто властите забраниха на жените да работят за национални и международни НПО в Афганистан, което допълнително засегна предоставянето на хуманитарна помощ и подкрепа и намали достъпа на жените до тях.<sup>25</sup>

8. Между 10 януари 2024 г. и 18 август 2025 г. наводненията засегнаха по приблизителни данни 195 696 лица в Афганистан във всяка провинция.<sup>26</sup> Други природни опасности, като суши, земетресения и свлачища, също предизвикаха разселване в рамките на

---

свободата на движение и достъпа до обществен живот.“ Клъстер за закрила, Афганистан: [Актуализация на анализа на закрилата](#), януари 2025 г., стр. 2.

<sup>21</sup> „През 2025 г. почти половината от населението – около 22,9 милиона души – ще се нуждае от хуманитарна помощ, за да оцелее, поради ограничената способност да се отговори както на хроничните, така и на острият нужди. Освен това, продължителното налагане на ограничения, свързани с правата, от страна на де факто властите на талибаните (DfA) е повишило рисковете за защитата на жените, момичетата и момчетата, младите хора и други рискови групи, като е ограничило достъпа им до жизненоважни услуги и възможности за препитание, задълбочавайки неравенството и тласкайки ги към все по-големи хуманитарни нужди година след година.“ Служба на ООН за координация на хуманитарните въпроси (ОСНА), Афганистан: [План за хуманитарни нужди и реакция](#), декември 2024 г., стр. 3.

<sup>22</sup> „След две години на значителен икономически спад, брутният вътрешен продукт на страната се е увеличил с 2,7 % през фискалната 2023 г., възстановявайки едва 10 % от брутният вътрешен продукт, загубен през предходните две години. [...] Афганистанците продължават да се борят с бедността, безработицата, продоволствената несигурност и липсата на достъп до здравеопазване и образование.“ Общо събрание на ООН, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, параграф 93. Вж. също Световна банка, [Световната банка в Афганистан](#), достъп на 15 септември 2025 г.

<sup>23</sup> UNDP, [„Приблизително 85% от афганистанците живеят с по-малко от един долар на ден“](#), 10 януари 2024 г.

<sup>24</sup> Най-често съобщаваните случаи на ограничаване на хуманитарния достъп се дължат на пряка намеса, ограничения за женския персонал, намеса в набирането на персонал и изисквания за достъп до чувствителни данни. Вж. ОСНА, Афганистан: [Кратък обзор на хуманитарния достъп](#), 18 февруари 2025 г.; ОСНА, Афганистан: [Кратък обзор на хуманитарния достъп](#), 16 януари 2025 г.

<sup>25</sup> „[...] забраната за жени да работят за НПО и агенции на ООН е ограничила достъпа на жени и момичета до основни услуги, включително здравеопазване, образование, хранене и защита [...] над 70 % от жените считат, че е трудно да получат хуманитарна помощ, като значителна част от тях приписват това на липсата на жени хуманитарни работници и наложените от културата ограничения на мобилността.“ ООН Жени, [Жени и момичета в криза: 2024 Анализ на хуманитарните сектори в Афганистан от гледна точка на пола](#), 27 април 2025 г., стр. 5, вж. също стр. 12-14. Въпреки че де факто властите са предоставили някои изключения в миналото, те често са били локализирани или ограничени във времето и създават допълнителна пречка за хуманитарните организации. В други случаи де факто властите са заплашвали с отнемане на лицензи или повдигане на обвинения срещу организации, които не се съобразяват с изискванията. UN Women, Афганистан: [Профил на страната по отношение на равенството между половете 2024](#), 7 юни 2024 г., стр. 22. Според съобщенията, с влизането в сила на закона PVPV е имало по-малко възможности за преговори или изключения. UNAMA, [Доклад за прилагането, изпълнението и въздействието на Закона за разпространение на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан](#), 10 април 2025 г., стр. 5, 11-12. През септември 2025 г. де факто властите засилиха ограниченията за афганистанските жени, работещи с Организацията на обединените нации. UN News, Афганистан: [Спасителни услуги са преустановени, след като талибаните забраниха на жените да работят като хуманитарни работници](#), 12 септември 2025 г.

<sup>26</sup> ОСНА, Афганистан: [Обща информация за природните бедствия](#), достъп на 15 септември 2025 г. „Афганистан е изключително уязвим към въздействието от изменението на климата и е сред страните с най-висок риск поради нарастващата честота, интензитет и тежест на бедствията.“ Глобален клъстер за закрила, [Афганистан: Актуализиран анализ на закрилата](#), януари 2025 г., стр. 5.

Афганистан.<sup>27</sup> На 31 август 2025 г. земетресение с магнитуд 6,0 удари източен Афганистан, като доведе до смъртта на най-малко 2164 души и раняването на поне 3428 души. Вследствие на земетресението и няколко силни вторични труса около половин милион души се нуждаят от хуманитарна помощ.<sup>28</sup>

## Нуждите от международна закрила

9. ВКБООН продължава да призовава всички държави да осигурят на гражданите, напускащи Афганистан, достъп до техните територии, да гарантират правото на търсене на убежище и да спазват принципа на забрана за връщане по всяко време. ВКБООН призовава държавите да регистрират всички лица, които търсят международна закрила, и да издават регистрационни документи на всички засегнати. Всички молби на граждани на Афганистан и на лица, които обичайно пребивават в Афганистан и търсят международна закрила, трябва да се разглеждат чрез справедливи и ефективни процедури съгласно международното и регионалното бежанско право и други приложими правни стандарти.

10. Мащабната хуманитарна криза в Афганистан не трябва да отклонява вниманието от широко разпространените нарушения на правата на човека в страната. С оглед на тежестта на тази хуманитарна криза, афганистанците, които напускат страната, могат първоначално да посочат непосредствените си жизнени нужди като причина за своето напускане. Това не изключва наличието на паралелни нужди от бежанска закрила и не следва да възпрепятства извършването на подробна оценка на потребностите от международна закрила на афганистанските кандидати за убежище. С оглед на споделената доказателствена тежест ВКБООН призовава компетентните органи да осигурят на кандидатите за убежище възможност да изложат подробно и в пълен обем причините, които са ги накарали да напуснат Афганистан и/или причините, поради които не могат да се върнат, включително възможни опасения от преследване при завръщане.

## Ограничения при оценката на нуждите от международна закрила

11. Въпреки приетите закони, властите продължават в значителна степен да управляват чрез укази, което ограничава ролята на парламентарния процес.<sup>29</sup> Този модел на

<sup>27</sup> Международната организация по миграция (ИОМ), [Оценка на климата и уязвимостта на Афганистан: население и мобилност](#), март 2025 г., стр. 10.

<sup>28</sup> Новини на ООН, [Афганистан: Жизненоважни услуги прекратени поради забраната на талибаните за работа на жени в хуманитарната помощ](#), 12 септември 2025 г.; Световна здравна организация (СЗО), [Земетресение в Източен Афганистан: Доклад за ситуацията на СЗО № 9](#), 11 септември 2025 г.

<sup>29</sup> Namoon, W., Krawchenko, B., & Krawchenko, T. (2025). „Управление и публична администрация при талибаните“, *Азиатски въпроси*, 56(1), 87–111. Между октомври 2022 г., когато лидерът на талибаните издаде указ относно законодателството, и средата на 2025 г. де факто властите са приели 10 закона. Въпреки това де факто властите продължават да разчитат на едикти и укази за изясняване и разширяване на закона, като цялото законодателство трябва да бъде одобрено от лидера на талибаните. Според Хайнрих-Бьол-Щифтунг лидерът на талибаните „изглежда проявява слаб интерес към какъвто и да е друг подход на управление, освен просто издаването на укази, възплачващи неговите разпореждания“ Хайнрих-Бьол-Щифтунг, [Афганистан: управление чрез укази](#), април 2024 г., стр. 6. Вж. също Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация“](#), 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25, ал. 24-26. „От март 2023 г. де факто Офисът на главния прокурор е преименуван и трансформиран в де факто Висша дирекция за надзор и преследване на укази и едикти, която упражнява надзор върху всички де факто органи по изпълнението на указите, едиктите и инструкциите, издавани от лидера на талибаните“. Мисията на ООН в Афганистан, [Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека](#), юли 2024 г., т. 4.

управление се характеризира с непредсказуемост, произвол и пренебрежение към върховенството на правото.<sup>30</sup> Към март 2025 г. статутът на законите, приети от предходното правителство, остава неясен,<sup>31</sup> докато де факто властите постепенно налагат репресивни политики за ограничаване на права и прилагат публични телесни наказания като бичувания, ампутации и екзекуции.<sup>32</sup>

12. По-специално по отношение на правата на жените, де факто властите следваха процес по изготвяне на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, който включваше консултации с религиозни учени, експерти и други части от де факто властите; все пак бяха консултирани единствено лица, „близки до талибаните“, а по-широката общност нямаше възможност да коментира или да реагира на закона преди обнародването и прилагането му.<sup>33</sup> Вместо да внесе яснота, Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока допринесе за правна несигурност, тъй като съдържа „широко и неясно формулирани разпоредби“, които позволяват „прекомерна преценка какво е разрешено или забранено, което може да доведе до произволно, дискриминационно или неправомерно прилагане на закона“.<sup>34</sup> Освен това законът съдържа обширни бележки под линия на арабски език, който повечето афганистанци не разбират, създавайки допълнителни бариери пред разбирането на неговите разпоредби и тяхната обосновка.<sup>35</sup>

13. Докладите сочат, че прилагането на едикти, укази и дори Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока варира според географския район, местното управление и неформалните споразумения с де факто властите.<sup>36</sup> Въпреки това Мисията на ООН в Афганистан посочи, че де факто властите възнамеряват Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока да се прилага на национално ниво и са създали стабилна изпълнителна рамка, включително чрез провинциални комитети и увеличено присъствие на инспектори от Министерството за насърчаване на добродетелта

---

<sup>30</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 86-92; ACCORD, [Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата](#), февруари 2025 г., стр. 75-78; Мисията на ООН в Афганистан, [Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека](#), юли 2024 г., стр. 16-22.

<sup>31</sup> „След като завзеха властта, талибаните суспендираха Конституцията от 2004 г. и обявиха преглед на законите, приети при Републиката, за съответствие с шерията и афганистанските традиции. Статутът на предходното законодателство остава неясен, което води до липса на правна определеност и последователност.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 32. Вж. също Мисията на ООН в Афганистан, [„Доклад относно прилагането, изпълнението и въздействието на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан“](#), 10 април 2025 г., р. 5.

<sup>32</sup> „От началото на 2025 г. са извършени най-малко 213 [телесни] наказания (169 мъже и 44 жени), а в дните след публичните екзекуции вече са бичувани най-малко 19 лица (14 мъже и пет жени).“ OHCHR, [„Афганистан трябва незабавно да прекрати публичните екзекуции и телесните наказания: експерти на ООН“](#), 17 април 2025 г. Вж. също Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 82.

<sup>33</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 29-30.

<sup>34</sup> Пак там, ал. 33.

<sup>35</sup> Пак там, ал. 43. По сведения задължителното използване на арабски източници вече е засегнало съдебния процес: „Адвокати също съобщиха на Специалния докладчик, че де факто властите са разпоредили позоваване на източници на шерията, които не са налични на националните езици дари и пушу, което затруднява юристите и обикновените хора без владее на арабски да разберат произхода или смисъла на закона. Това води до липса на яснота и често произволно прилагане на закона.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), A/79/330, 30 август 2024 г., ал. 62.

<sup>36</sup> ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 25-35; Мисията на ООН в Афганистан, [„Доклад относно прилагането, изпълнението и въздействието на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан“](#), 10 април 2025 г., стр. 6-7, 9. Въпреки това: „Макар прилагането [на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока] да е било неравномерно, общата тенденция е към съобразяване.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 78.

и предотвратяване на порока.<sup>37</sup> По принцип талибаните осъществяват контрол върху спазването на правилата в цялата страна, като често използват модерни методи и технологии за наблюдение.<sup>38</sup>

14. Недостигът на ясен и прозрачен процес за издаване на едикти, укази или закони, съчетан с прилагането на строги наказания за тяхното нарушение, води до несигурност сред населението на Афганистан относно това кое поведение е или скоро ще стане забранено.<sup>39</sup> Според Специалния докладчик на ООН по правата на човека в Афганистан населението живее при липса на правна сигурност и в атмосфера на наблюдение и страх поради строго и непоследователно прилагане на закона, включително прилагане на телесни и смъртни наказания.<sup>40</sup> За жените в Афганистан тази несигурност допринася за продължаваща криза в психичното здраве, която нарушава социалните и семейни връзки.<sup>41</sup>

15. Освен правната несигурност, мониторингът на правата на човека и хуманитарният мониторинг срещат редица предизвикателства, които затрудняват субектите да получат пълна картина на ситуацията в Афганистан.<sup>42</sup> Ограниченията върху гражданското пространство и свободата на медиите, заедно със самоцензурата, породена от страх, допълнително задълбочават информационния дефицит.<sup>43</sup> Според лица, които разговарят с медиите или с правозащитни организации, за да изразят критика към де факто властите, те са подложени на заплахи и ответни мерки от страна на де факто властите.<sup>44</sup> Програмите,

<sup>37</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [„Доклад относно прилагането, изпълнението и въздействието на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан“](#), 10 април 2025 г., pp. 2-3, 7-8.

<sup>38</sup> По сведения де факто властите разполагат с усъвършенствани способности за наблюдение в Кабул и в цялата страна, включително информатори, достъп до камери за видеонаблюдение, възможност за претърсване на мобилни устройства и мониторинг на социалните медии. Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 2, 26. Вж. също BBC, [„Поглед отвътре към мрежата за наблюдение на талибаните, която следи милиони хора“](#), 27 февруари 2025 г.

<sup>39</sup> ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 23-28; Мисията на ООН в Афганистан, [„Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека“](#), юли 2024 г., стр. 2, 6, 22-23.

<sup>40</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 2. Например, за журналистите и медийните работници „неяснотата и неопределеността в процедурите за установяване на нарушения доведоха до повсеместна самоцензура поради страх от нарушаване на тези неписани правила“. Мисията на ООН в Афганистан, [„Свобода на медиите в Афганистан“](#), ноември 2024 г., стр. 13.

<sup>41</sup> „Несигурността относно бъдещето им, постепенното подкопаване на основните им свободи, здравна система, която до голяма степен се е сринала поради оттеглянето на международното финансиране и изтичането на млади специалисти, както и разселването на населението — всичко това означава, че афганистанските жени са изправени пред нарастваща и опасна криза в областта на психичното здраве.“ М. Сафи и А. М. Ривас, [„Кризата в областта на психичното здраве сред афганистанските жени и момичета“](#), декември 2023 г., стр. 6, вж. също стр. 11-14. Вж. също Фонд Малала, [„Ето как, според афганистанските момичета и жени, новите закони на талибаните „за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“ влияят върху ежедневието им.“](#), 4 декември 2024 г.

<sup>42</sup> Според Мисията на ООН в Афганистан „вероятно е налице недоотчитане [на нарушенията на правата на човека] предвид ограниченията при достъпа до информация.“ Мисията на ООН в Афганистан, [„Свобода на медиите в Афганистан“](#), ноември 2024 г., р. 7; Мисията на ООН в Афганистан, [„Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека“](#), юли 2024 г., стр. 4. Вж. също ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 9-18; Равадари, [„Сплашване, репресии и цензура: състоянието на достъпа до информация и свободата на изразяване в Афганистан“](#), май 2024 г., стр. 5, 9-10.

<sup>43</sup> Според проучване, проведено от Националния съюз на журналистите на Афганистан (ANJU) през септември 2023 г., само 1% от 433-мата анкетирани журналисти са определили достъпа до информация в Афганистан като добър. Вж. Мисията на ООН в Афганистан, [„Свобода на медиите в Афганистан“](#) (ноември 2024 г.), стр. 19, вж. също стр. 12-20. Вж. също ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#) (февруари 2025 г.), стр. 9-10; както и Равадари, [„Сплашване, репресии и цензура: състоянието на достъпа до информация и свободата на изразяване в Афганистан“](#) (май 2024 г.), стр. 16-23.

<sup>44</sup> „Равадари отбелязва, че през първата половина на 2024 г. достъпът до информация е бил значително по-ограничен спрямо същия период на 2023 г. поради засилени рестрикции от страна на талибаните. [...] GDI [де факто Главна дирекция на разузнаването] привиква активисти, журналисти и защитници на правата на човека, като принудително изисква от тях да поемат ангажименти да се въздържат от предоставяне на информация на медиите и правозащитните организации. Интервюирани лица са съобщили пред Равадари, че талибаните са ги заплашвали с арест и изтезания, ако споделят информация с медии или правозащитни организации. На

насочени към подкрепа на жени и момичета, включително мониторинг на насилие, основано на пола, или предоставяне на помощ на пострадали, срещат сериозни ограничения и често не могат да събират чувствителни данни.<sup>45</sup> В определени случаи фактическите органи са изисквали достъп до чувствителна информация<sup>46</sup>. Съгласно позицията на Клъстър за закрила „[с]ъбирането на данни и управлението на случаи се оказаха предизвикателство за хуманитарните услуги за закрила поради продължаващата намеса и ограничения от страна на [де факто властите] [...] събраните данни може да не предоставят окончателна оценка за степента на [...] рисковете“.<sup>47</sup> Където все още е възможен мониторинг, информаторите и бенефициентите могат да прибягват до самоцензура поради страх.<sup>48</sup>

16. Поради затрудненията при събирането на информация и докладването в Афганистан, нарушенията и злоупотребите с човешките права често остават недокументирани и недокладвани. ВКБООН препоръчва на органите, вземащи решения, да отчитат присъщата неопределеност и непредвидимост на механизмите за издаване на укази от де факто властите, както и продължаващата неяснота относно приложимостта на предходната правна рамка и ограничената налична информация за страната на произход. С оглед на ограниченията, пред които са изправени правозащитните и хуманитарните организации и медиите в Афганистан при изпълнението на дейността си, компетентните органи не бива да правят негативни заключения въз основа на липса на информация.

## Профили на риска

17. Въз основа на наличните доклади за широко разпространени нарушения на правата на човека в Афганистан, включително информация, предоставена на ВКБООН от афганистанци, които са в движение или вече се намират в чужбина в рамките на мониторинговите дейности на ВКБООН, значителен брой афганистанци ще се нуждаят от международна закрила. Описаните по-долу профили не представляват изчерпателен списък на всички категории афганистанци, които могат да имат основателен страх от преследване. Всеки случай на молба за международна закрила трябва да се оценява индивидуално, като се вземат предвид представените от кандидата доказателства и всички налични данни за състоянието в страната на произход. ВКБООН установява, че членове на

---

практика Равадари е документирила случаи, в които роднини и членове на семействата на жертвите са били арестувани и лишени от свобода заради разговори с медиите и правозащитните организации. Заради това доминиращата атмосфера на страх и недоверие е накарала гражданите, особено жертвите и свидетелите, да пазят мълчание.“ Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 6-7.

<sup>45</sup> Специален генерален инспектор за възстановяването на Афганистан, [„Борба с насилието срещу жените в Афганистан: Държавният департамент и USAID не могат в пълна степен да определят въздействието на усилията на САЩ без изработване на цели и увеличаване на посещенията на място“](#), ноември 2024 г., стр. 4, 16. Относно предизвикателствата при събирането на половин разпределени данни вж. ООН Жени, [„Афганистан: Профил на страната по отношение на равенството между половете 2024“](#), 7 юни 2024 г., стр. 11. Виж също Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“](#), 21 февруари 2025 г., S/2025/109, ал. 57.

<sup>46</sup> „За периода януари–октомври 2024 г. са съобщени 84 инцидента на насилие срещу хуманитарни работници, активи и обекти [...] 15 инцидента включват заплахи срещу персонала, включително искания за чувствителни данни.“ ОСНА, [„Афганистан: План за хуманитарни нужди и реагиране“](#), декември 2024 г., стр. 32.

<sup>47</sup> Клъстър за закрила, [„Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата“](#), януари 2025 г., стр. 18.

<sup>48</sup> ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 9-18.

семейства и други лица в тясна връзка с изложени на риск от преследване често също са в уязвимо положение.<sup>49</sup>

## Жени и момичета

18. От 2021 г. насам поетапно бяха издавани едикти и укази, които забраниха на жени и момичета да посещават или да преподават в средни училища и университети<sup>50</sup>; въведоха изискване за носене на покривала за лице, в някои случаи на пълно покривало на тялото; задължиха жените да бъдат придружавани от мъж роднина („махрам“) при напускане на дома, пътуване или използване на обществен транспорт; закриха женските обществени бани; забраниха достъпа на жените до паркове, фитнес зали и спортни дейности; наложиха ограничения върху заетостта на жените в публичната администрация и принудиха много служителки в различни сектори да напуснат работата си; забраниха на международни и местни неправителствени организации да наемат жени; и въведоха ограничения върху хуманитарни дейности, включително програми за подкрепа на жени, преживели основано на пола насилие<sup>51</sup>. Неяснотата относно обхвата и прилагането на тези разпоредби доведе до несигурност и създаде климат на страх и сплашване.<sup>52</sup>

19. Както бе отбелязано по-горе, през август 2024 г. де факто властите приеха Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, с който официализираха много от указите и наредбите, издавани по други канали от 2021 г. насам, и засилиха прилагането на строги поведенчески норми<sup>53</sup>. Въпреки това те продължават да въвеждат допълнителни ограничения чрез социалните медии или устни разпореждания<sup>54</sup>.

<sup>49</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация“](#), 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25, ал. 85; Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 68.

Правозащитната организация *Равадари*, базирана в Обединеното кралство, установи, че през 2024 г. членове на семействата на бивши държавни служители са били убивани от неизвестни въоръжени лица. На пострадалите и техните близки е било възпрепятствано да общуват с медиите по въпроси, свързани с нарушения, или са били наказвани за това. Членове на семействата на опоненти и критици на талибаните са били арестувани и впоследствие изчезнали. Равадари, [„Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан“](#), август 2024 г., стр. 7, 9, 11-12, 14.

<sup>50</sup> UNICEF, [„От началото на новата учебна година в Афганистан още около 400 000 момичета са лишени от достъп до образование, с което общият брой достига 2.2 милиона.“](#), декларация от изпълнителния директор на УНИЦЕФ Катрин Ръсел на третата годишнина от въведената забрана за средно образование за момичетата в Афганистан, 21 март 2025 г.

<sup>51</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация“](#), 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25; USIP, [„Проследяване на \(поиото\) третиране на жените от страна на талибаните“](#), достъпен от 15 септември 2025 г.; Мисията на ООН в Афганистан, [„Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: актуализация от октомври-декември 2024 г.“](#), 28 януари 2025 г., стр. 9.

<sup>52</sup> „Указанията се издават в различни формати и често само устно, като в определени случаи липсват яснота, последователност и правна определеност. Неспазването на което и да е от тези указания може понякога да доведе до налагане на тежки санкции. Неяснотите и противоречията около издадените указания, непредвидимостта, тежестта и несъразмерността на санкциите при неспазването им, както и ограничителните мерки за регламентиране на дейността на лицата в частния сектор. Всички тези фактори водят до създаване на атмосфера на страх и несигурност.“ Мисията на ООН в Афганистан, [„Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека“](#), юли 2024 г., стр. 2-3.

<sup>53</sup> „След публикуването на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока в Държавен вестник на 21 август 2024 г., де факто Министерството за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока засили дейностите си по прилагане на закона, включително провеждане на обучения и увеличаване на присъствието на де факто инспектори.“ Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“](#), 6 декември 2024 г., S/2024/876, ал. 6.

Вж. също Клътър за закрила, [„Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата“](#), януари 2025 г., стр. 4.

<sup>54</sup> Например, през декември 2024 г. лидерът на талибаните издаде указ относно новото жилищно строителство, в който също препоръча прозорците на кухните в съществуващите домове да бъдат закривани, така че съседите да не могат да виждат жените през тях. Лъо Монд, [„Настъпването на талибаните срещу правата на жените в Афганистан достига ново равнище“](#), 3 януари 2025 г.

Служители на де факто Министерството за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока налагат санкции и използват сила спрямо лица, които смятат за нарушители на въведените ограничения, включително чрез заплахи, произволни арести и задържания, както и прекомерна употреба на сила<sup>55</sup>. През август 2024 г. властите съобщиха, че Министерството е задържало 13 000 души от август 2023 г. заради нарушения на техните правила за морал<sup>56</sup>. Отчита се, че служителите по прилагането на закона го тълкуват широко и прилагат по-строги изисквания от предвидените в текста на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока.<sup>57</sup>

20. Според наличната информация, талибаните използват информатори в общностите, за да установяват случаи на неспазване на наложените ограничения.<sup>58</sup> Това може да отслаби социалното сближаване и да създаде атмосфера на страх и самоконтрол. Очакването де факто властите да задължават общностите и семействата да прилагат ограниченията върху жените и момичетата води до промяна в социалната и семейната динамика.<sup>59</sup> Критиката

---

Вж. също Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 16; Inter Press Service, [„Указите на талибаните задълбочават кризата за афганистанските жени, забранявайки цялата дейност на НПО“](#), 20 януари 2025 г.; Клъстер за закрила, [„Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата“](#), януари 2025 г., стр. 3.

<sup>55</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [„Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека“](#), юли 2024 г., стр. 3, 8, 12, 22.

Въпреки че се очаква да действат само в „обществената сфера“ (термин, който не е дефиниран в закона и подлежи на интерпретация) и да разкриват единствено публично извършени нарушения, освен ако шериатското право не предвижда друго основание, има данни, че служители на Министерството за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока извършват обиски на жилища и проверки на мобилни телефони. Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока““](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 38.

[„През януари 2024 г. талибаните започнаха кампания за арестуване на жени и момичета за неспазване на задължителните правила за хиджаб. Десетки жени и момичета бяха задържани от талибаните, като мнозина съобщават за унижително отношение, изтезания, а дори и изнасилване.“](#), Afghan Witness, [„Заличаването на жените“](#), 14 август 2024 г.

<sup>56</sup> Амнести Интернешънъл, [„Състоянието на правата на човека в света: Афганистан 2024 г.“](#), 29 април 2025 г.

<sup>57</sup> „Провинциалните де факто дирекции за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока прилагат изискването за махрам по начини, които не са ясно посочени в Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, като създават допълнителни пречки пред достъпа на жените и момичетата до обществени услуги, посещаването на работа и извършването на други дейности извън домовете им.“

Мисията на ООН в Афганистан, [„Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: актуализация за октомври-декември 2024 г.“](#), 28 януари 2025 г., стр. 2. Вж. също ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 77-78.

<sup>58</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 26.

Според наличната информация, семействата също налагат или прилагат ограничения върху жените и момичетата, позовавайки се на риска, на който са изложени мъжките членове на семейството вследствие на поведението на женските членове, включително възможни наказания от де факто властите и срама. Вж. Мисията на ООН в Афганистан, [„Доклад относно прилагането, изпълнението и въздействието на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан“](#), Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока““](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 81; ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 42, 79-81; ВКБООН, [„Месечно обобщение на мониторинга на закрилата в Афганистан“](#), 29 януари 2025 г., стр. 5.

<sup>59</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация“](#), 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25, ал. 27; Мисията на ООН в Афганистан, [„Доклад относно прилагането, изпълнението и въздействието на въздействието на добродетелта и предотвратяване на порока в Афганистан“](#), 10 април 2025 г., стр. 11; ООН Жени, [„Решимостта на афганистанските жени пред заплахата от заличаване: три години след поемането на властта от талибаните“](#), август 2024 г., стр. 5. „Има индикации, че този институционализиран и систематичен подход води до измествания към консервативни и репресивни социални норми, което ще задълбочи потискането на жените и момичетата.“ ООН Жени, [„Афганистан: Профил на страната по равенството между половете, 2024“](#), 7 юни 2024 г., стр. 12. Като възлагат на мъжете отговорност за нарушения на ограниченията от страна на женски членове на семейството, де факто властите са оставили „мъжете да се чувстват едновременно несигурни и принудени да възприемат по-контролиращ и консервативен мироглед“. Международната организация по миграция (ИОМ), Мисията на ООН в Афганистан и ООН Жени, [„Обобщен доклад от националните консултации с жени: април 2024 г.“](#), юли 2024 г., стр. 6.

към този закон, както и към всеки друг закон, наложен от де факто властите, според тях се приравнява на критика към шериата и затова не се допуска.<sup>60</sup>

21. След приемането на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока се наблюдава по-активно прилагане на нормативната уредба и повишено присъствие на служителите от Министерството за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока.<sup>61</sup> Женски домакинства, вдовици, жени от етнически и религиозни малцинства, както и разселени жени, са засегнати особено тежко, като в районите с малцинствено население законът често се прилага по-строго.<sup>62</sup> Последниците за жените включват усещане за безпомощност и загуба на контрол върху собствения живот, влошаване на психичното здраве, изолация и страх.<sup>63</sup> Въведените ограничения водят до по-сериозни икономически загуби за жените в сравнение с мъжете, особено на фона на настоящата хуманитарна и икономическа криза.<sup>64</sup> Жените в Афганистан споделят, че не се чувстват в безопасност при излизане от дома.<sup>65</sup> Регистрира се увеличение на опитите за самоубийство сред жени и момичета,<sup>66</sup> като домашното насилие често се посочва като

---

Вж. също М. Сафи и А. М. Ривас, „Кризата в областта на психичното здраве сред афганистанските жени и момичета“, декември 2023 г., стр. 11.

<sup>60</sup> Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“](#), 6 декември 2024 г., S/2024/876, ал. 11; Atm TV, [„Талибаните предупреждават, че критиците на законите ще бъдат предавани на съд“](#), 12 септември 2024 г.

<sup>61</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 78.

<sup>62</sup> Пак там, ал. 65, 68, 80. Вж. също ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 8, 27-28, 37, 82; UNDP, [„Промени в афганистанската икономика, домакинствата и надсекторните области \(август 2021 – август 2023\)“](#), 18 януари 2025 г., стр. 35-39. „През декември 2023 г. и януари 2024 г. служители на де факто Дирекцията за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, в сътрудничество с де факто въведоха редица мерки за прилагане на строгите правила за носене на хиджаб, наложени през април 2022 г. Провеждаха устни предупреждения и произволно задържаха значителен брой жени и момичета, обвинени в „неносене на правилния вид хиджаб“, най-вече в Западен Кабул/Дашт-е-Барчи, район с преобладаващо хазарско население, като са регистрирани арести и в квартал Хайр Хана, населен предимно с таджики и хора от Панджшир. Повечето от задържаните жени бяха освободени след няколко часа, след като техният махрам подписа гаранция, че съответната жена ще спазва правилата за носене на хиджаб. Някои от тях обаче бяха подложени на допълнителни санкции и нечовешко или унижително отношение.“ Съвет по правата на човека на ООН. [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 4 февруари 2025 г., A/HRC/57/22, ал. 8. „Домакинствата с жена начело представляват над 10% от населението на Афганистан и са с повишена уязвимост поради ограничени ресурси и по-малко възможности да преодолеят продължаващите дискриминационни политики и практики, които ограничават правата и възможностите им.“ Кръстър за закрила, [„Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата“](#), януари 2025 г., стр. 7.

<sup>63</sup> AfghanAid, [„Утеха и сила: осигуряване на подкрепа за психично здраве на афганистанските жени“](#), достъпно на 15 септември 2025 г.; ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 38-40. Вж. също М. Сафи и А. М. Ривас, [„Кризата в областта на психичното здраве сред афганистанските жени и момичета“](#), декември 2023 г., стр. 12-15.

<sup>64</sup> През юли 2024 г.: „57% от консултираните жени съобщават за значително влошаване на финансовото си положение през последните три месеца, докато при мъжете този дял е 34%. Афганистанските жени срещат сериозни трудности при намирането и запазването на работа. В случаите, когато не е наложена изрична забрана за достъп до работни места, на жените обикновено се предлагат основно неквалифицирани и нископлатени позиции, независимо от тяхната квалификация и опит.“ Мисията на ООН в Афганистан и др., [„Обобщение на националните консултации с афганистански жени: юли 2024 г.“](#), октомври 2024 г., стр. 3, 6-7.

<sup>65</sup> „Повечето консултирани жени (69%) посочиха, че не се чувстват в безопасност да напускат домовете си сами, което, по тяхно мнение, допринася за социална изолация и широко разпространени проблеми в областта на психичното здраве, включително повишени нива на депресия и тревожност. [...] [Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока] крие риск да задълбочи изолацията и подчинението на жените.“ Мисията на ООН в Афганистан и др., [„Обобщение на националните консултации с афганистански жени: юли 2024 г.“](#), октомври 2024 г., стр. 3-4.

<sup>66</sup> El Pais, [Въздействието на талибанските закони върху психичното здраве на афганистанските жени: „Всяка нощ рухвам на молитвената си постелка. Всеки ден моралната полиция ме унижава.“] (<https://english.elpais.com/international/2024-12-26/the-toll-of-taliban-laws-on-afghan-womens-mental-health-i-break-down-at-night-on-my-prayer-mat-every-day-the-morality-police-insult-me.html>), 26 декември 2024 г.; Kabul Now, [„Нарастващото равнище на самоубийствата сред жените разкрива въздействието на потисничеството на талибаните“](#), 20 ноември 2024 г.; The Guardian, [„Отчаянието се засилва“: самоубийствата сред жените в Афганистан се увеличават при управлението на талибаните“](#), 28 август 2023 г. „[Специалният докладчик] продължава да получава тревожни сигнали за стрес, тревожност, депресия, самоубийства и суицидни мисли, особено сред млади жени и момичета, които се засилват от недостатъчния

основен фактор.<sup>67</sup> Насилието, основано на пола, остава широко разпространено и вероятно се задълбочава от тежката хуманитарна ситуация, докато достъпът на жени и момичета до правосъдие е изключително затруднен.<sup>68</sup>

22. Международният натиск върху де факто властите за спазване на правата на жените не успя да спре по-нататъшното затягане на ограниченията.<sup>69</sup> В самия Афганистан талибаните продължават да поддържат твърдата си позиция; в началото на 2025 г. де факто заместник-министърът на външните работи беше принуден да напусне страната, след като публично критикува политиките на управляващите по отношение на образованието на момичетата.<sup>70</sup> На 23 януари 2025 г. прокурорът на Международния наказателен съд (МНС) поиска издаване на заповеди за арест срещу Хайбатулла Ахундзада, върховен лидер на талибаните, и Абдул Хаким Хакани, де факто главен съдия, за „престъпление против човечеството — преследване по полови признаци“.<sup>71</sup> Специалният докладчик на ООН по правата на човека в Афганистан приветства този ход, като отбелязва, че Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока е „доказателство, че [преследването по полови признаци] е планирано и координирано на най-високо равнище, като част от или подкрепа на организационна политика“.<sup>72</sup>

23. Описаните по-горе ограничения върху жените в Афганистан засягат техните права, включително правото на труд, правото на достатъчен жизнен стандарт<sup>73</sup>, правото на свободно придвижване<sup>74</sup>, правото на най-висок постижим стандарт на физическо и

---

достъп до услуги за психично здраве и психосоциална подкрепа“. Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 22.

<sup>67</sup> ООН Жени, [Афганистан: Профил на страната по равенството между половете 2024](#), стр. 36.

<sup>68</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация“](#), 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25; Мисията на ООН в Афганистан и др., [Обобщение на националните консултации с афганистански жени: юли 2024 г.](#), октомври 2024 г., стр. 4, 7-8. Вж. също Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 20; Afghan Witness, [„Заличаването на жените“] (<https://www.info-res.org/afghan-witness/reports/the-erasure-of-women/>), 14 август 2024 г.

<sup>69</sup> „Въпреки че близо 16 държави поддържат посолства в Афганистан, международната общност се въздържа от признаване на правителството на талибаните главно поради това, че то не е приобщаващо и ограничава правата на жените и момичетата в страната.“ VOA, [Преговорите на ООН в Доха приключиха: признаването остава далечна мечта за талибаните](#), 1 юли 2024 г.

<sup>70</sup> The Guardian, [„Министър от талибаните „принуден да избяга от Афганистан“ след изказване в подкрепа на образованието на момичетата“](#), 3 февруари 2025 г. Според наличната информация ограниченията, наложени от талибаните върху жените и момичетата, са засилили вътрешните противоречия, противопоставяйки влиятелни високопоставени представители на де факто правителството срещу лидера на талибаните. Въпреки това разногласията до голяма степен остават скрити и засега не са довели до промяна в политиките на талибаните. Вж. NBC News, [„Нарастват разделенията в движението на талибаните заради забраната за обучение на момичетата“](#), 6 април 2025 г.; The Diplomat, [„Дали мрежата „Хакани“ се разграничава от режима на талибаните?“](#), 19 декември 2024 г.; New York Times, [„Какво научихме от разговор с най-страховития лидер на талибаните“](#), 24 октомври 2024 г.

<sup>71</sup> МНС, [„Изявление на прокурора на Международния наказателен съд Карим А. А. Хан КС: Искания за издаване на заповеди за арест по ситуацията в Афганистан“](#), 23 януари 2025 г.

<sup>72</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Прочуване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 89.

<sup>73</sup> „[...] данните от мониторинга подчертават продължаващите пречки пред достъпа на жените и момичетата до основни услуги, включително здравеопазване, правна помощ и WASH съоръжения. [...] доходът на член от домакинство в домакинствата с жена начело е намалял с 40% през 2024 г. [...] в сравнение с 16% в домакинствата с мъж начело“. Клъстер за закрила, [„Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата“](#), януари 2025 г., стр. 7.

„Жените, които срещаха затруднения да участват в икономиката още преди талибаните да поемат властта, сега са изправени пред тежка икономическа маргинализация и влошаване на равнищата на бедност в национален мащаб.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Прочуване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 100.

Вж. също ACCORD, [„Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата“](#), февруари 2025 г., стр. 55-61.

<sup>74</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Прочуване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 12, 49-54.

психично здраве<sup>75</sup>, правото на участие в културния живот, свободата на изразяване, а особено за жените от малцинствените групи – свободата на мисълта, съвестта и религията<sup>76</sup>. Предвид широкия обхват и нарастващата строгост на мерките, налагани от де факто властите върху жените и момичетата в Афганистан в нарушение на основните им човешки права, ВКБООН счита, че те вероятно се нуждаят от международна закрила като бежанци съгласно Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г.<sup>77</sup>

## Афганистанци, свързани с предишното правителство, силите за сигурност или съюзници

24. Въпреки че де факто властите обявиха „обща амнистия“ за лицата, които са подкрепяли предишното правителство или са се сражавали срещу талибаните, включително бивши държавни служители, Мисията на ООН в Афганистан съобщи през 2023 г., че е документирала най-малко 800 нарушения на правата на човека, извършени от де факто властите срещу бивши държавни служители и членове на Афганистанските национални сили за отбрана и сигурност (АНСОС<sup>78</sup>) за периода между 15 август 2021 г. и 30 юни 2023 г.<sup>79</sup> Бившите държавни служители и бивши членове на АНСОС продължават да бъдат обект на нападения, убийства, арести, задържания и изтезания през 2024 г. и 2025 г.<sup>80</sup> Това засяга и лица, свързани с предишното правителство или силите за сигурност, които са се върнали доброволно или са били принудително върнати в Афганистан.<sup>81</sup>

<sup>75</sup> Пак там, ал. 12; Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 20.

<sup>76</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#)”, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 12, 41-43, 55, 61-74. Вж. също Мисията на ООН в Афганистан, [„Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека“](#), юли 2024 г., стр. 3, 21-23.

<sup>77</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Конвенция относно статута на бежанците“](#), 28 юли 1951 г., Серия от договори на ООН, т. 189, стр. 137; и Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Протокол относно статута на бежанците“](#), 31 януари 1967 г., Серия от договори на ООН, т. 606, стр. 267. На 4 октомври 2024 г. Съдът на Европейския съюз установи, че дискриминационните мерки срещу афганистанските жени достигат равнището на преследване. СЕС, [AH, FN, v Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl](#), C-608/22 & C-609/22, 4 октомври 2024 г., ал. 42-46.

<sup>78</sup> Афганистанските национални сили за отбрана и сигурност (АНСОС) включваха Афганистанската национална армия (АНА), Афганистанската национална полиция (АНП), Афганистанската местна полиция (АМП) и Националната дирекция за сигурност (НДС).

<sup>79</sup> „Нарушения на правата на човека срещу бивши държавни длъжностни лица и членове на АНСОС са регистрирани във всичките 34 провинции; най-голям брой нарушения са отчетени в провинциите Кабул, Кандахар и Балх.“ Освен това: „Случаи [бяха] включвани в общите данни само когато Мисията на ООН в Афганистан е получила достоверни сведения, че за инцидента е отговорен член или членове на де факто властите.“ Мисията на ООН в Афганистан, [„Пречка пред осигуряването на мира: нарушения на правата на човека срещу бивши държавни длъжностни лица и бивши членове на въоръжените сили в Афганистан“](#), 22 август 2023 г., стр. 1-3, 5-6.

<sup>80</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: януари – март 2025 г.](#), 1 май 2025, стр. 6; Съвет за сигурност на ООН, [„Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност“](#), 21 февруари 2025 г., S/2025/109, ал. 36; Германия: Федерална служба за миграция и бежанци (BAMF), [„Информационни бележки“](#), 3 февруари 2025 г., р. 1; Равадари, [„Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан“](#), август 2024 г., стр. 11–18. „За периода между 1 юли и 30 септември [2024 г.] отделът по правата на човека към Мисията на ООН в Афганистан документира най-малко 24 случая на произволен арест и задържане, най-малко 10 случая на изтезания и нечовешко или унижително отнасяне, словесни заплахи и най-малко пет убийства на бивши членове на АНСОС.“ Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: актуализация за периода юли-септември 2024 г.](#), 31 октомври 2024 г., стр. 5. „Бившите държавни длъжностни лица и бившите членове на въоръжените сили и полицията са особено изложени на риск от произволни арести и задържания, изтезания и нечовешко или унижително отнасяне, както и от извънсъдебни екзекуции, въпреки обявената амнистия.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Положението с правата на човека в Афганистан“](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 84.

<sup>81</sup> Към юли 2024 г.: „Мисията на ООН в Афганистан, отдел „Права на човека“, е получила сведения за подобни нарушения, извършвани срещу лица след принудителното им връщане в Афганистан, което подчертава продължаващия риск от изтезания, нечовешко или унижително отнасяне и други непоправими вреди, на които са изложени след завръщането си.“ Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: април-юни 2024 г.](#), 24 юли 2024 г., стр. 5. „Има случаи, при които някои бивши държавни служители, завърнали се в страната по покана на талибаните, впоследствие са били убити.“

Съобщава се, че някои бивши служители или членове на АНСОС продължават да се укриват.<sup>82</sup> Бивши съдии и прокурори също са ставали обект на преследване, заплахи, тормоз и убийства.<sup>83</sup>

25. Жени, работили като полицейски служители или служители по изпълнение на наказанията при предишното правителство, съобщават за тормоз и заплахи от страна на де факто властите, като някои от тях са били убити<sup>84</sup>. Лица, работили с чуждестранни сили или свързани с тях, включително устни преводачи, охранители и бивши служители на посолства, също са били подложени на преследване<sup>85</sup>. В случаите, когато лица, свързани с предишното правителство, силите за сигурност или техни съюзници са били убити от неизвестни извършители, по данни де факто властите не са разследвали престъпленията, не са задържали извършителите и не са започнали наказателно преследване.<sup>86</sup>

26. Предвид горепосочената информация, много лица от този профил, включително бивши държавни служители, бивши членове на АНСОС, бивши прокурори или съдии, както и лица, свързани с чуждестранни сили, вероятно се нуждаят от международна закрила.

---

Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 11. Вж. също, Afghanistan International, [Бивш служител, върнат се в Афганистан по покана на талибаните, отново е принуден да напусне страната](#), 16 май 2024 г.

<sup>82</sup> „Специалният докладчик е получил сведения за бивши длъжностни лица, които живеят в укритие от години. Бивш военнослужещ, който се укрива в централен Афганистан, събщи на Специалния докладчик: От месеци се мества от място на място. Но талибаните въпреки това дойдоха миналата седмица в дома на родителите ми, за да ги попитат къде се намирам.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 84. Вж. също National Public Radio (NPR), [Три години след изтеглянето на САЩ бившите афганистански сили са преследвани от талибаните](#), 25 септември 2024 г.; Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), [„Много се тревожа“: бивши афганистански военнослужещи се опасават от принудително завръщане в родната под управлението на талибаните](#), 13 ноември 2023 г.

<sup>83</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 22 февруари 2024 г., A/HRC/55/80, ал. 85. Вж. също, Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 76; Мисията на ООН в Афганистан, [Пречка пред осигуряването на мира: нарушения на правата на човека срещу бивши държавни длъжностни лица и бивши членове на въоръжените сили в Афганистан](#), 22 август 2023 г., стр. 5. Адвокати, бивши прокурори и бивши съдии според получената информация са били подлагани на заплахи както от де факто властите, така и от недържавни субекти, включително лица с предишни осъждания, според Адвокатската колегия на Англия и Уелс. [Положението на жените в съдебната система на Афганистан](#), 10 февруари 2024 г., стр. 2-6.

<sup>84</sup> „Бившите полицейски служители описват страха си от преследване и трудностите на разселването след завръщането на талибаните на власт. Много от тях бяха принудени да напуснат домовете си, оставяйки имуществото си и прикривайки самоличността си, за да избегнат талибаните.“ Human Rights Watch (HRW), [Двойно предателство: посегателства срещу афганистанските полицейски служители — минало и настояще](#), октомври 2024 г., стр. 17–22. Жени адвокати, които не могат да упражняват адвокатската професия, съобщават за „смъртни заплахи от бивши клиенти и насрещни страни“, „рутинен тормоз“, „заплашителни телефонни обаждания от разузнавателните служби на талибаните“ и че страдат от „тежки проблеми в областта на психичното здраве [в резултат от отношението към тях]“. Адвокатската колегия на Англия и Уелс, [Положението на жените в съдебната система на Афганистан](#), 10 февруари 2024 г., стр. 5.

<sup>85</sup> NPR, [Афганистанци, подпомагали САЩ, се намират в опасно неопределено положение след изпълнителната заповед на Тръмп относно бежанците](#), 27 януари 2025 г.; Канадска радио-телевизионна корпорация (CBC), [Афганистански преводач, преследван от талибаните, е в безопасност след кампания на пенсиониран бригаден генерал в Нюфаундленд](#), 27 март 2024 г.; The Times, [Стотици преводачи на Британската армия все още са блокирани в Афганистан](#), 28 август 2023 г.; CBC, [Преследвани от талибаните, афганистанци, работили с посолството, завеждат иск срещу Отава заради забавяния по имиграционни процедури](#), 20 април 2023 г.; BBC, [Афганистан: служители на посолството на Обединеното кралство твърдят, че талибаните са ги подложили на побои и изтезания](#), 16 юни 2022 г.; The Guardian, [Австралия издава визи на над 100 бивши служители на посолството в Афганистан, ден след като им отказа визи](#), 22 август 2021. Вж. също Асоциация на военновременните съюзници, [Тримесечен доклад](#), април 2023 г., стр. 11.

<sup>86</sup> „Това, което сме наблюдавали в огромното мнозинство от случаите, е, че де факто властите изобщо не са предприели разследване [...] Отказът от разследвания, откровеното отричане и (повторната) ротация на бойци изглеждат като повтарящ се начин на действо е на де факто режима, което изобличава като недобросъвестни опитите им да прехвърлят вината предимно върху лица, водени от лични мотиви“. Human Rights Research League, [Тези, които оставихме след себе си: извънсъдебни екзекуции и други сериозни нарушения на човешките права в Афганистан след поемането на властта от талибаните](#), декември 2023 г., стр. 20. „Доказателствата сочат, че талибаните не са предприели действия за разглеждане на тези случаи по установения правен ред, нито за установяване и наказване на извършителите. Вместо това семействата на жертвите са били заплашвани да не правят изявления и да не споделят информация с медиите и правозащитните организации.“ Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 12. „Мисията на ООН в Афганистан отбеляза през 2023 г., че макар де факто властите да са обявили някои разследвания на убийства, липсва информация за последващи усилия“. Мисията на ООН в Афганистан, [Пречка пред осигуряването на мира: нарушения на правата на човека срещу бивши държавни длъжностни лица и бивши членове на въоръжените сили в Афганистан](#), 22 август 2023 г., стр. 11.

Други представители на този профил също могат да се нуждаят от международна закрила в зависимост от конкретните обстоятелства на техния казус.

## Журналисти и други медийни професионалисти

27. През август 2024 г. „Репортери без граници“ (RSF) заявиха, че „репресиите спрямо афганистанските журналисти устойчиво се засилват през последните три години“, като де факто властите „масово се насочват срещу журналисти, многократно увеличавайки броя на арестите и задържанията под стража преди съдебен процес“.<sup>87</sup> За периода от 15 август 2021 г. до 30 септември 2024 г. Мисията на ООН в Афганистан е документирала 256 случая, при които журналисти са били произволно задържани, 130 случая на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне и 75 случая на тормоз.<sup>88</sup> Съобщава се за произволни арести, задържане при лоши условия, физическо насилие, тормоз на контролно-пропускателни пунктове и разпити срещу журналисти и медийни служители с цел налагане на подчинение и всяване на страх.<sup>89</sup> Журналисти и медийни работници прибегват до самоцензура от страх от последствия при нарушаване на неясни, общо формулирани и често двусмислени или подразбиращи се ограничения, наложени от де факто властите.<sup>90</sup>

28. Де факто властите стриктно регулират съдържанието и обхвата на медиите, като определени теми или видове съдържание са изрично или имплицитно забранени. Това включва всякакъв материал, който властите считат за противоречащ на афганистанската култура, в ущърб на националните интереси или несъответстващ на тяхната интерпретация на исляма.<sup>91</sup> На практика властите в Афганистан използват едикти и укази,

<sup>87</sup> „От 141-те журналисти, които са били обект на преследване през последните три години, 94 са били арестувани — четирима от тях два пъти — а 47 са били лишени от свобода. Генералната дирекция на разузнаването (GDI), която е под контрола на министъра на вътрешните работи Сираджудин Хакани и се ръководи от Абдул Хак Васик [...], е особено ангажирана в преследването на журналисти“, *Три години управление на талибаните: насилническо преследване на 141 журналисти, задържани и арестувани в Афганистан*, 14 август 2024 г. „[...] журналистите и медийните работници са подлагани на сплашване, произволни арести и задържане, нечовешко или унижително отнасяне, съдебни производства и лишаване от свобода заради изпълнението на функциите си.“ Мисията на ООН в Афганистан, *Свобода на медиите в Афганистан*, ноември 2024 г., стр. 3. Вж. също, Организация на обединените нации, Общо събрание, *Положението с правата на човека в Афганистан*, 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 28.

<sup>88</sup> „За периода от 15 август 2021 г. до 30 септември 2024 г. Мисията на ООН в Афганистан HRS е документирала случаи на нарушения на правата на човека, засягащи 336 журналисти и медийни професионалисти, 256 случая на произволен арест и задържане (249 мъже, 7 жени), 130 случая на изтезания и нечовешко или унижително отнасяне (122 мъже, 8 жени) и 75 заплахи или сплашвания (66 мъже, 9 жени).“ Мисията на ООН в Афганистан, *Свобода на медиите в Афганистан*, ноември 2024 г., стр. 3. Програмата за проследяване на свободата на пресата на Афганистански център на журналистите (AFJC) документира 181 инцидента на нарушения на правата на медиите и журналистите през 2024 г., включително 131 заплахи и 50 ареста. Най-малко петима журналисти са получили присъди „лишаване от свобода“ от две до пет години.“ Афганистански център на журналистите (AFJC), *Годишен доклад за свобода на медиите в Афганистан*, 26 декември 2024 г., стр. 5.

<sup>89</sup> JHR, *Свобода на афганистанските медици*, август 2024 г., стр. 27-29.

<sup>90</sup> „Липсата на прозрачни процедури при определяне на нарушенията и използването на сплашване, произволни арести и задържания спрямо онези, които критикуват де факто властите, създават култура на самоцензура и оказват отрицателно въздействие върху свободата на изразяване. [...] Според множество медийни събеседници неяснотата и неопределеността в процедурите за установяване на нарушения са довели до повсеместна самоцензура поради страх от нарушаване на тези неписани правила. Журналистите продължават да бъдат арестувани за отразяване на теми, които обичайно не се считаха за преминали червени линии.“ Мисията на ООН в Афганистан, *„Свобода на медиите в Афганистан“*, ноември 2024, стр. 3, 13. „[...] журналистите, които пренебрегваха тези указания, се сблъскаха със заплахи, лишаване от свобода или санкционни мерки срещу техните медийни организации, включително временни или постоянни забрани.“ Афганистански център на журналистите (AFJC), *„Годишният доклад за свобода на медиите в Афганистан, 2024 г.“*, 26 декември 2024 г., стр. 25. Вж. също JHR, *„Свобода на афганистанските медици“*, август 2024 г., стр. 4, 6, 10, 12, 17-19; Nasht-e-Subh Daily, *„Потискане на свободата на изразяване и самоцензура на журналистите: отразява се единствено предпочитаната от талибаните информация“*, 20 октомври 2024 г.

<sup>91</sup> AFJC, *„Годишен доклад за 2024 г. относно свободата на медиите в Афганистан“*, 26 декември 2024 г., стр. 15-24; JHR, *„Свобода на афганистанските медици“*, август 2024 г., стр. 12; AFJC, *„Указанията на талибаните относно свободата на медиите и достъпа до информация“*, 4 декември 2023 г. „Установяването

прилагани непоследователно, както и разпоредбите на Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, за да ограничават и цензурират медиите.<sup>92</sup> Де факто властите са забранили: фотографирането или заснемането на местни длъжностни лица; участието на жени или момичета в медийни предавания; публикуването на изображения на живи същества; излъчването на политически предавания на живо; оспорването или критикуването на закони, политики или управлението от страна на де факто властите; сътрудничеството с медийни организации, действащи извън Афганистан; както и наемането на жени в държавни медии.<sup>93</sup> На 13 февруари 2025 г. талибаните нареждат на всички политически или икономически предавания в медиите да бъдат предварително одобрени от техните говорители.<sup>94</sup>

29. Жените журналисти често срещат сериозни трудности при намирането на работа, подложени са на тормоз по време на изпълнение на професионалните си задължения и систематично са изолирани от медийната среда. Това влияе негативно както върху заетостта на жените в сектора, така и върху отразяването на теми, свързани с жените и момичетата в Афганистан.<sup>95</sup>

30. С оглед на изложената по-горе информация журналисти и медийни работници, които отразяват въпроси, чувствителни за де факто властите, които критикуват де факто властите или нарушават наложените от тях ограничения, вероятно се нуждаят от международна закрила. Други журналисти и медийни работници могат да се нуждаят от международна закрила в зависимост от индивидуалните обстоятелства по случая.

### Лица, (възприемани като) противопоставящи се на де факто властите или критикуващи ги

31. Де факто властите са се насочили срещу лица, които възприемат като противопоставящи се или критикуващи тяхното управление, техните едикти, укази или закони, включително, между другото, представители на академичната общност,

---

на тези 'червени линии' при журналистическото отразяване е основна характеристика на подхода на де факто властите към медиите. [...] [Същите] се отнасят до всяко съдържание, което се счита за противоречащо на ислямското право, афганистанската култура и националният интерес, както са дефинирани изключително от де факто властите." Мисията на ООН в Афганистан, [Свобода на медиите в Афганистан](#), ноември 2024 г., стр. 13.

<sup>92</sup> „[...] твърдолинейна фракция сред де факто властите е наложила нови ограничения върху медиите и журналистите чрез прилагане на допълнителни медийни директиви. Тази фракция упражнява все по-голям контрол чрез Главната дирекция на разузнаването (GDI) и Министерството за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока. Тя използва наскоро приетия Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока, за да разшири правомощията на моралната полиция, като ѝ позволява да се намесва в дейността на медийни организации, да отправя заплахи и да задържа представители на медиите.“ По сведения към декември 2024 г. де факто Министерството на информацията и културата обмисля възстановяване на предишния Закон за медиите и Закона за достъп до информация с незначителни корекции. Афганистански център на журналистите (AFJC), [Годишен доклад за 2024 г. относно свободата на медиите в Афганистан](#), 26 декември 2024 г., стр. 5, вж. също стр. 8, 15-24. Според Мисията на ООН в Афганистан ограниченията, прилагани от де факто властите, „целят ограничаване на кръга на допустимите теми за публичен дискурс и санкциониране на медийни организации, критични към де факто властите (или възприемани като критични, както е в случая с обща забрана за медийни организации с предполагаема партийна принадлежност)“. Мисията на ООН в Афганистан, [Свобода на медиите в Афганистан](#), ноември 2024 г., стр. 13.

<sup>93</sup> AFJC, [Годишен доклад за 2024 г. относно свободата на медиите в Афганистан](#), 26 декември 2024 г., стр. 18-24.

<sup>94</sup> Комитет за защита на журналистите (CPJ), [Талибаните забраняват вътрешните политически и икономически предавания в Афганистан](#), 14 февруари 2025 г.

<sup>95</sup> Мисията на ООН в Афганистан (UNAMA), [„Свобода на медиите в Афганистан“](#), ноември 2024 г., стр. 18–19. Вж. също Афганистански център на журналистите (AFJC), [„Годишен доклад за свободата на медиите в Афганистан за 2024 г.“](#), 26 декември 2024 г., стр. 22–24; Journalists for Human Rights (JHR), [„Свобода на афганистанските медии“](#), август 2024 г., стр. 21–22.

религиозни учени, писатели, артисти, политически активисти, адвокати, защитници на правата на човека и на правата на жените, служители на неправителствени организации, влиятелни религиозни или племенни лидери, лица, обвинени в сътрудничество с анти-талибански групи или членове на гражданското общество.<sup>96</sup> Правозащитници на правата на жените, лидери и членове на гражданското общество, както и НПО, фокусирани върху правата на жените, са били подлагани на сплашване и тормоз от де факто властите.<sup>97</sup>

32. Като цяло де факто властите ограничават свободата на изразяване и наказват онези, които критикуват де факто властите или тяхното управление.<sup>98</sup> През първите шест месеца на 2024 г. де факто властите „са арестували и задържали най-малко 20 граждански активисти и защитници на правата на човека, от които 9 жени“.<sup>99</sup> В началото жени и мъже протестират срещу политиките на де факто властите, по-специално тези, които засягат жените, но тези протестиращи често бяха арестувани, задържани, изтезавани или по друг начин прицел на репресии, което доведе до почти пълно затваряне на гражданското пространство.<sup>100</sup> По сведения де факто властите наблюдават активността в социалните медии и „редовно“ претърсват мобилните телефони на лицата за критични коментари.<sup>101</sup> През 2024 г. се съобщава за увеличаване на арестуването и задържането от де факто властите на лица, възприемани като свързани с въоръжени опозиционни групи; през 2023 г. те са убили най-малко 21 лица по подобни обвинения.<sup>102</sup>

<sup>96</sup> „Жертвите на [131 документиран] нападения включват поддръжници на предишното правителство, племенни старейшини, религиозни учени и влиятелни местни лидери.“ Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 13. Вж. също, Nikkei Asia, [Спасяване на артисти от талибаните](#), 21 април 2024 г.; CIVICUS, [Афганистан: талибаните продължават преследването на активисти за правата на жените, журналисти и артисти](#), 7 февруари 2024 г.; HRW, [Талибаните разширяват репресиите срещу гражданското общество](#), 29 март 2023 г.

<sup>97</sup> „От август 2021 г. насам организации на гражданското общество, ръководени от жени или работещи в полза на жените, и техните лидери са подложени на целенасочен натиск от де факто властите. В резултат на това дейността и капацитетът на персонала са значително ограничени, като много организации са принудени да прекратят работата си, а други полагат значителни усилия, за да продължат да функционират. Това се наблюдава най-силно при организации, ангажирани с медии, права на човека, особено права на жените и изграждане на мира, докато организациите, предоставящи хуманитарна помощ, са изправени пред относително по-малък контрол.“ ООН Жени, [Афганистан: Профил на страната по равенството между половете 2024](#), стр. 22.

<sup>98</sup> „След поемането на властта талибаните сериозно ограничиха свободата на изразяване, като задържат мирни протестиращи и активисти в областта на образованието, потискат независимите медии и забраняват книги, смятани за противоречащи на идеологията на талибаните, включително по въпроси на религията, правата на малцинствата и политиката.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [„Проучване относно т.нар. „Закон за насърчване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#), 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 68. През 2023 г., Де факто властите забраниха политическите партии. Voice of America (VOA), [Талибаните забраниха афганистанските политически партии, позовавайки се на нарушения на шериата](#), 16 август 2023 г.

<sup>99</sup> „На тези лица бяха повдигнати обвинения в извършване на пропаганда срещу талибаните и в критикуване на репресивните политики на движението спрямо афганистанските жени.“ Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 17. Вж. също, Равадари, [Доклад за положението с правата на човека в Афганистан 2023](#), март 2024 г., стр. 17.

<sup>100</sup> ACCORD, [Афганистан: Доклад относно въздействието на информационните практики и правните политики на талибаните, по-специално върху жените и момичетата](#), февруари 2025 г., стр. 47-48; Център за информационна устойчивост, [„Заличаването на жените“](#), 15 август 2024 г., стр. 1, 12–15. За да избегнат ответни действия, някои жени протестираха на закрито, но: „служители на разузнавателните служби понякога издирват жени, които се появяват на снимки или видеозаписи от протести на закрито, и ги подлагат на тормоз и задържания, което означава, че дори този път на мирна съпротива представлява риск от ответни действия“. CIVICUS, [Афганистан: талибаните продължават преследването на активисти за правата на жените, журналисти и артисти](#), 7 февруари 2024 г.

<sup>101</sup> „Афганистанците не могат свободно да водят лични разговори, без да рискуват наблюдение офлайн и онлайн. [...] Талибаните рутинно претърсват мобилни телефони за коментари в социалните медии, критикуващи режима.“ Freedom House, [„Свободата в света 2024: Афганистан“](#), 2024 г. Вж. също Chatham House, [„Интернет под атака: изводи от Афганистан и Украйна относно поддържането на устойчив интернет в условията на конфликт и криза“](#), август 2024 г., стр. 23. Де факто Главната дирекция на разузнаването (GDI) „следи дейността на лицата, по-специално на активисти на гражданското общество, журналисти, медийни организации, защитници на правата на човека, образователни институции, адвокати и здравни центрове в цялата страна.“ Равадари, [„Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан“](#), август 2024 г., стр. 6.

<sup>102</sup> През първите шест месеца на 2024 г. по сведения де факто властите са убили 4 лица и „са задържали и лишили от свобода най-малко 252 лица по обвинения в сътрудничество с и връзки с въоръжени опозиционни групи. Тази цифра е нараснала почти петкратно, с разлика от 199 случая спрямо същия период на 2023 г.“ Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 17-18. Вж. също Съвет по правата на човека на ООН, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 4 февруари 2025 г., A/HRC/57/22, ал. 18; Равадари, [Доклад за положението с правата на човека в Афганистан 2023](#), март 2024 г., стр. 13-14, 18. Бивши държавни длъжностни лица и членове на АНКОС са били арестувани привидно на това основание. Вж.

33. С оглед на изложената по-горе информация лица, (възприемани като) критикуващи или противопоставящи се на де факто властите, вероятно се нуждаят от международна закрила.

### Членове на малцинствени религиозни и членове на малцинствени етнически групи

34. Религиозните малцинства в Афганистан, по-специално несунитските мюсюлмани, ахмадиите, християните, индуистите, сикхите, агностиците и атеистите,<sup>103</sup> са все по-маргинализирани, като съдилищата, правителството и образователната система са съобразени с конкретно тълкуване на исляма, а де факто властите налагат тежки ограничения върху други религиозни практики.<sup>104</sup> По сведения много лица от религиозни малцинства живеят в укрите или в страх.<sup>105</sup> Лица са били бити и подлагани на тормоз заради религиозни практики, които не съответстват на наложените норми, главно мюсюлмани, принадлежащи към други направления (секти), като салафити, шиити, исмаилити и суфии.<sup>106</sup> По сведения шиитите са се сблъскали с ограничения, физическо

---

Мисията на ООН в Афганистан, [Пречка пред осигуряването на мира: нарушения на правата на човека срещу бивши държавни длъжностни лица и бивши членове на въоръжените сили в Афганистан](#), 22 август 2023 г., стр. 9.

<sup>103</sup> „Талибаните следват ултраконсервативно сунитско тълкуване на исляма. Все пак приблизително 10–15% от афганистанците са шиити, има значителен брой суфии, малобройни ахмадии, както и индуисти и сикхи. Талибаните не са заявявали, че шиитските или суфийските практики са забранени. Те обаче не считат ахмадиите за мюсюлмани и в миналото са преследвали някои от техните лидери. Повечето от немюсюлманското население на Афганистан също живее под заплахата от преследване, по-специално бахаи, будисти, зороастрийци и християни, които изповядват вярата си тайно или са в укрите. Неизвестен брой афганистанци се самоопределят като агностици или атеисти или по друг начин не практикуват исляма или която и да е друга религия. Властите на талибаните разглеждат всеки, който е напуснал исляма, като извършил вероотстъпничество – престъпление, което, според тях, следва да се наказва със смърт.“ HRW, [Свобода на вероизповеданието в Афганистан: три години след поемането на властта от талибаните](#), 19 март 2025 г. <sup>104</sup> Министерство на външните работи на САЩ, [Доклад за свободата на вероизповеданието по света, 2023 г.: Афганистан](#), 26 юни 2024 г.; Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), A/HRC/52/84, 9 февруари 2023 г., ал. 41. „В допълнение към предписването на религиозни практики за мюсюлмани, законът също така ограничава практикуването или спазването на религии, различни от исляма, например чрез забрана за носене на разпятия и други „неислямски“ символи, както и чрез забрана на чествания, които нямат основание в исляма.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 64. „[Малцинствата в ИЕА, като сикхи, индуисти и шиитски мюсюлмани, се чувстват все по-несигурни](#)“. Bertelsmann Stiftung, [Доклад на ВТИ за Афганистан, 2024 г.](#), 19 март 2024 г., стр. 7.

<sup>104</sup> Държавен департамент на САЩ, [Доклад за свободата на вероизповеданието по света: Афганистан, 2023 г.](#), 26 юни 2024 г.; Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), A/HRC/52/84, 9 февруари 2023 г., ал. 41. „Наред с предписването на религиозни практики за мюсюлманите, законът [Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока] също така ограничава практикуването или изповядването на религии, различни от исляма, например като забранява носенето на разпятия и други „неислямски“ символи, както и провеждането на празненства, които нямат основание в исляма.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 64. „Малцинствата в Ислямски емират Афганистан, сред които сикхите, индуистите и шиитските мюсюлмани, все повече се чувстват несигурни“. Bertelsmann Stiftung, [Доклад на ВТИ за Афганистан, 2024 г.](#), 19 март 2024 г., стр. 7.

<sup>105</sup> „Медийни публикации съобщават, че християни, ахмадийски мюсюлмани, бахайци, индуисти и сикхи се изолират още повече от обществения живот, като мнозина остават в укрите или напускат страната. Сикхи, индуисти, християни и други немюсюлмански религиозни малцинства съобщават за продължаващ тормоз от мюсюлмани. Международни източници отбелязват, че бахайците и християните продължават да живеят в постоянен страх от разкриване.“ Държавен департамент на САЩ, [Доклад за свободата на вероизповеданието по света, 2023 г.: Афганистан](#), 26 юни 2024 г. Виж също Държавен департамент на САЩ, [Доклад за свободата на вероизповеданието по света, 2023 г.: Афганистан](#), 26 юни 2024 г.

<sup>106</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [Моралният надзор на де факто властите в Афганистан: въздействия върху правата на човека](#), юли 2024 г., стр. 12-13. Вж. също Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 35-36. Шиитските хазарейци са съобщили за изземване на религиозни книги на граничния пункт с Иран. Hasht-e-Subh Daily, „[Ескалация на нападенията срещу хазарейците и законодателството на талибаните: нарастващи ограничения за шиитските последователи](#)“, 16 септември 2024 г. „Панджширци и салафити са [били] обект на насочено преследване от страна на талибаните, тъй като техният географски произход или религия несправедливо се отъждествяват с принадлежност към въоръжени групи, които са в конфликт с талибаните.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 52. „Между 17 януари и 3 февруари, в провинция Бадахшан, най-малко 50 мъже от исмаилитската общност са били принудени да приемат сунитската вяра от де факто местните власти, включително инспектори от де факто Департамента за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока. Мъжете са били извеждани от домовете им през нощта, за

насилие, тормоз, произволни арести и задържания за публично показване на религиозни символи и за отбелязване на ежегоден празник.<sup>107</sup> По сведения де факто властите са принудили исмаилити да преминат към сунитския ислям в провинция Бадахшан.<sup>108</sup>

35. Етническите малцинства, сред които хазарейци, таджики, туркмени, белуджи и узбеки, остават недостатъчно представени на всички равнища на управление и твърдят, че де факто властите ги дискриминират чрез ограничаване или несправедливо разпределяне на помощ и публични услуги.<sup>109</sup> Съобщава се, че де факто властите са заставали на страната на пушунски групи при спорове за земя, включително чрез принудително изселване на жители от етнически малцинства, включително хазарейци, както и чрез определяне за събаряне на квартали на малцинства в Кабул.<sup>110</sup> По данни на експерти, интервюирани от Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUBA), хазарейците се сблъскват с дискриминация и малтретиране от други етнически групи, а често и от местни де факто длъжностни лица.<sup>111</sup>

36. Шиитските хазарейци са били обект на „широко разпространени и систематични“ нападения от страна на ИД-Х, с повтарящи се атаки срещу джамии и в хазарейския квартал Дашт-е-Барчи в Кабул, довели до стотици жертви.<sup>112</sup> Групировката е насочвала нападения и срещу суфии и суфийски места за поклонение.<sup>113</sup> Отбелязани са и нападения срещу индуисти, сикхи и християни.<sup>114</sup>

37. Етническите и религиозните малцинства в Афганистан са изправени пред сериозни нарушения на правата им на човека от страна на де факто властите и от недържавни субекти, в съчетание с историческа дискриминация и все по-враждебна социална и

---

да бъдат разпитвани по религиозни теми. Отказалите да приемат новата вяра са били подлагани на физически нападения, принуда и заплахи с убийство. Освен това, де факто властите са основали няколко религиозни мадраси в райони на провинцията с исмаилитско население и са задължили исмаилитските деца да се записват и да получават религиозно образование, изградено върху сунитската традиция.“ Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: януари – март, 2025 г.](#), 1 май 2025 г., стр. 6.

<sup>107</sup> Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 35-36; Център за информационна устойчивост, [Ограничения спрямо шиитите по време на мухаррам](#), 31 юли 2024.

<sup>108</sup> Мисията на ООН в Афганистан, [Актуализирана информация относно положението с правата на човека в Афганистан: януари – март 2025 г.](#), 1 май 2025 г., стр. 6; Равадари, [Доклад за положението с правата на човека в Афганистан 2024](#), март 2025 г., стр. 45-46.

<sup>109</sup> Равадари, [Шестмесечен доклад за положението с правата на човека в Афганистан](#), август 2024 г., стр. 33-36. Съобщава се, че номадските общности също остават маргинализирани, включително Джого и Чори Фрош. Bertelsmann Stiftung, [Доклад на ВТИ за Афганистан, 2024 г.](#), 19 March 2024, стр. 7. Вж. също, Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 22 февруари 2024 г., A/HRC/55/80, para. 50.

<sup>110</sup> BAMF, [Информационни бележки: юли до декември 2024 г.](#), 31 декември 2024 г., стр. 2; The Guardian, [Разкрито: Истината зад бруталната програма на талибаните за „обновяване“ на Кабул](#), 18 ноември 2024 г.; ACAPS, [Афганистан: Разбиране на ключовите въпроси за безопасността и сигурността, пред които са изправени завръщащите се в Афганистан](#), 16 август 2024 г., стр. 6-7; Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), A/HRC/52/84, 9 февруари 2023 г., ал. 45-49; Мрежа на анализаторите за Афганистан (AAN), [Управление на конфликти или възмездие? Как талибаните уреждат споровете за земя между кучи и местни общности](#), 22 декември 2022 г.

<sup>111</sup> Макар де факто властите да са назначили някои хазарейци на ръководни длъжности в цялата страна, местни командири и други етнически групи могат да се отнасят към хазарейците по различен начин, в условията на историческа и културна враждебност. Вж. EUBA, [Профил на страната: Афганистан](#), стр. 122-124. Хазарейските общности съобщават, че фактически властите ги подлагат на принудително изселване, както и на убийства и изтезания. Вж. Държавния департамент на САЩ, [Доклад за свободата на вероизповеданието по света, 2023 г.: Афганистан](#), 26 юни 2024 г.

<sup>112</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 22 февруари 2024 г., A/HRC/55/80, ал. 58. Вж. също, HRW, [Нападения, насочени срещу хазарейците в Афганистан](#), 3 май 2024 г.; The Diplomat, [Тежкото положение на хазарейците по време на управлението на талибаните](#), 24 януари 2024 г.

<sup>113</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 49; Съвет за сигурност на ООН, [Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност](#), 21 февруари 2025 г., S/2025/109, ал. 20, 32.

<sup>114</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 49.

политическа среда. Поради това лица от някои религиозни и етнически малцинства, по-специално немюсюлмани (включително християни, бахайци, сикхи и индуисти), шиити и мюсюлмански малцинства, преследвани за несунитски практики (включително ахмадии и исмаилити), вероятно ще се нуждаят от международна закрила. Други лица с такъв профил могат да имат нужди от международна закрила в зависимост от индивидуалните обстоятелства по случая.

### Афганистанци, (възприемани като) имащи различна сексуална ориентация, полова идентичност и/или полово изразяване (SOGIE)

38. Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока криминализира еднополовите сексуални практики и предвижда за тях телесни наказания; санкциите обхващат и „създаването на възможности и средства“ за подобни отношения.<sup>115</sup> Приемането на закона доведе до незабавно увеличаване на наказанията, налагани на лица, обвинени в еднополово сексуално поведение.<sup>116</sup> Лица с различна сексуална ориентация, полова идентичност и/или полово изразяване (SOGIE) са били произволно арестувани и задържани при лоши условия, където са били подлагани на изтезания, малтретиране, сексуално и физическо насилие.<sup>117</sup> Поради повсеместната социална стигма лицата с различни SOGIE характеристики са изправени пред дискриминация и насилие от страна на своите семейства и местните общности, без достъп до закрила, правосъдие или основни услуги.<sup>118</sup>

39. Като се има предвид, че лицата с (възприемани като) различни SOGIE характеристики са обект на наказателно преследване, тормоз, изтезания и задържане както от де факто властите, така и от недържавни субекти, лицата с такъв профил вероятно ще се нуждаят от международна закрила.

### Лица, преживели трафик на хора и лица изложени на риск от трафик на хора

40. Афганистански мъже, жени и деца, особено тези в уязвимо социално-икономическо положение, често стават жертва на трафик с цел принудителен труд, сексуална

---

<sup>115</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 59.

<sup>116</sup> Пак там, ал. 60; Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Достъп до правосъдие и закрила за жените и момичетата и въздействието на множествените и пресичащи се форми на дискриминация](#)“, 16 юни 2025 г., A/HRC/59/25, ал. 58. „[Н]а 12 декември 2024 г. Върховният съд обяви, че на всеки от тримата мъже в Кундуз е наложено наказание от 39 камшични удара и лишаване от свобода за срок между четири и седем години за „содомия“. Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 67. Вж. също, VOA, [Талибаните публично бичуват афганистанка и трима мъже на фона на остра реакция от страна на ООН](#), 29 октомври 2024 г.; Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), A/79/330, 30 август 2024 г., ал. 53.

<sup>117</sup> Съвет за сигурност на ООН, [Положението в Афганистан и отражението му върху международния мир и сигурност](#), 21 февруари 2025 г., S/2025/109, ал. 37; Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 68. Вж. също, HRW, „[Дори да се издигнете до небесата, ще ви открием](#)“, 26 януари 2022 г.

<sup>118</sup> Организация на обединените нации, Общо събрание, „[Проучване относно т.нар. „Закон за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока“](#)“, 25 февруари 2025 г., A/HRC/58/74, ал. 60; Държавен департамент на САЩ, [Доклад на страната за практиките в областта на правата на човека за 2023 г.: Афганистан](#), 23 април 2024 г., [www.ecoi.net/en/document/2107599.html](http://www.ecoi.net/en/document/2107599.html). „Поради насилието, извършвано и толерирано от талибаните, в Афганистан няма достъп до правосъдие за лица от общността LGBTQIA+.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Явлението на институционализирана система на дискриминация, сегрегация, неуважение към човешкото достойнство и изключване на жените и момичетата](#), 13 май 2024 г., A/HRC/56/25, ал. 55.

експлоатация и други форми на злоупотреба.<sup>119</sup> При момичетата често се наблюдава и принудителен брак.<sup>120</sup> Съобщава се, че продължаващата икономическа и хуманитарна криза увеличава риска бедни семейства да бъдат принуждавани да изпаднат в ситуации на принудителен труд при условия на дългова зависимост.<sup>121</sup> Освен това практиката „бача бази“, при която влиятелни мъже експлоатират млади момчета за социални и сексуални забавления, продължава в Афганистан, въпреки че е забранена от талибаните със Закона за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока.<sup>122</sup> Талибаните са лишавали от свобода и малтретирали преживели „бача бази“ и други форми на трафик, като са ги третирали като престъпници.<sup>123</sup> Съобщава се за увеличаване на броя на принудителните и детските бракове, включително сред много млади момчета, обусловени от икономически фактори, както и с цел избягване на омъжване за член на талибаните.<sup>124</sup> Съобщава се, че ограниченията върху достъпа на момичетата до образование увеличават случаите на детски и принудителни бракове, трафик и други форми на насилие.<sup>125</sup> Талибаните и други въоръжени групи вербуват и използват деца в бойни действия.<sup>126</sup> Детският труд е широко разпространен, като много деца са принудени да работят в сектори като „производство на килими, тухларни, домашно робство, сексуална експлоатация (включително „бача бази“), домакинска работа, животновъдство, селско стопанство, работилници, строителство, миннодобив, просия, нискоквалифициран труд, отглеждане и прибиране на опиумен мак, добив на сол, дребна престъпност, трафик на наркотици и оръжие, шофиране на товарни автомобили, както и в транспортния и хотелиерския сектор.“<sup>127</sup>

<sup>119</sup> RFE/RL, [Забраната на талибаните за трансплантации на органи лишава афганистанците от животоспасяващо лечение](#), 20 декември 2024 г.; BBC, [Афганистан: „Давам лекарства на гладните си деца, за да могат да заспят“](#), 24 ноември 2022 г.; Al Jazeera, [Отчаяни афганистанци продават бъбреци на фона на бедност и глад](#), 28 февруари 2022 г.; The Straits Times, [„Село на хората с един бъбрек“: отчаяни афганистанци прибегват до продажба на органи, за да изхранват семействата си](#), 28 февруари 2022 г.; New York Times, [В Афганистан търговията с бъбреци се разраства, като експлоатира хората в затруднено икономическо положение](#), 6 февруари 2021 г.

<sup>120</sup> Държавен департамент на САЩ, [Доклад за трафика на хора, 2024 г.: Афганистан](#), 24 юни 2024 г.

<sup>121</sup> Пак там.

<sup>122</sup> Пак там. „Както е изтъкнато и в предходни доклади, специалният докладчик остава дълбоко обезпокоен от модел на сексуално насилие срещу деца. Това включва практиката, известна като „бача бази“, тежка форма на насилие и експлоатация над деца, която предхожда управлението на талибаните. Специалният докладчик отбелязва, че „bacha bazi“ е забранена в [Законът за насърчаване на добродетелта и предотвратяване на порока]. Въпреки това продължава да е налице обезпокоителен недостиг на механизми за закрила на детето.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), A/79/330, 30 август 2024 г., ал. 31. „Практиката „бача бази“ е печално известна с това, че е изключително трудно подаваща се на мониторинг, тъй като се практикува дискретно (особено след криминализирането ѝ), главно от високопоставени, добре свързани афганистански мъже.“ ООН Жени, [Афганистан: Профил на страната по равенството между половете 2024](#), 7 юни 2024 г., стр. 30. Вж. също Департамент на труда на САЩ, [Констатации относно най-тежките форми на детски труд, 2023 г.: Афганистан](#), 5 септември 2024 г.

<sup>123</sup> Департамент на труда на САЩ, [Констатации относно най-тежките форми на детски труд, 2023 г.: Афганистан](#), 5 септември 2024 г. „Талибаните управляват места за задържане, където принуждават задържани, включително деца и възрастни, жертви на трафик с цел сексуална експлоатация, обвинени в „морални престъпления“, да извършват незаконен труд в затвора или да понасят условия, които могат да се определят като принудителен труд“. Държавен департамент на САЩ, [Доклад за трафика на хора, 2024 г.: Афганистан](#), 24 юни 2024 г.

<sup>124</sup> „Разпространеността на ранните, принудителните и детските бракове сред момичетата е тревожно висока и продължава да нараства. Страхът от принудително омъжване за член на талибаните подтиква семейства в цялата страна да омъжват младите си дъщери като мярка за защита. Освен това икономическите затруднения подтиква семействата да използват брака като стратегия за облекчаване на финансовото бреме.“ Глобален клъстер за закрила, [Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата](#), януари 2025 г., стр. 10. Вж. също, Департамент на труда на САЩ, [Констатации относно най-тежките форми на детски труд, 2023 г.: Афганистан](#), 5 септември 2024 г., [www.ecoi.net/en/document/2116109.html](#).

<sup>125</sup> RFE/RL, [Милioni афганистански момичета са лишени от достъп до училище за четвърта поредна година](#), 27 март 2025 г.; Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 1; Глобален клъстер за закрила, [Афганистан: Актуализация на анализа на закрилата](#), януари 2025 г., стр. 7-8, 10-11. През февруари 2024 г. ООН Жени прогнозира, въз основа на статистически модели, че ако ограниченията върху образованието останат в сила, честотата на детските бракове ще се увеличи с 25 на сто. ООН Жени, [Прогнози за афганистанските жени и момичета: „Надяваме се да не бъдем оставени сами да се борим за правата си“](#), февруари 2024 г., стр. 1.

<sup>126</sup> Организация на обединените нации, [Общо събрание. Децата и въоръжените конфликти: Доклад на генералния секретар, 17 юни 2025 г., A/79/878](#), ал. 14; Държавен департамент на САЩ, [Доклад за трафика на хора, 2024 г.: Афганистан](#), 24 юни 2024 г.

<sup>127</sup> Пак там.

41. Лица, преживели трафик, както и жени и деца, които се намират в специфични социално-икономически условия или са особено уязвими към трафик, може да имат нужда от международна закрила според конкретните обстоятелства на случая.

### Наличие на закрила

42. Предвид наличната информация за масови нарушения на правата на човека, извършвани от де факто властите, както и липсата на независима съдебна власт или функционираща съдебна система,<sup>128</sup> ВКБООН счита, че де факто властите не проявяват воля или не са способни да предоставят закрила на афганистанци, изложени на риск от преследване, включително случаи на преследване от членове на семейството и други членове на общността.

### Вътрешна алтернатива за бягство или преместване

43. С оглед на нестабилната ситуация в цял Афганистан и тежката икономическа и хуманитарна криза в страната, ВКБООН счита, че не е целесъобразно да се отказва международна закрила на афганистански граждани и бивши обичайни жители на Афганистан на основание възможност за вътрешно бягство или преместване.

### Съображения относно изключването

44. Сред афганистанските граждани, търсещи убежище, може да има лица, свързани с деяния, които ги поставят в обхвата на клаузите за изключване, съдържащи се в член 1F от Конвенцията от 1951 г.<sup>129</sup> В такива случаи е необходимо внимателно да се разглеждат всички въпроси, свързани с индивидуалната отговорност за престъпления, които могат да обосноват изключване от международната бежанска закрила. Освен това, за да се запази гражданският характер на убежището, държавите следва внимателно да оценяват положението на новопристигащите, за да идентифицират лицата, ангажирани във военни дейности и да ги отделят от цивилното бежанско население.<sup>130</sup>

<sup>128</sup> „Религиозни учени, юристи по ислямско право и лица с лични връзки с талибаните са заменили съдиите, в резултат на което съдебната власт е обусловена от политически съображения и не може да се счита за независима.“ Bertelsmann Stiftung, [Доклад на ВТИ за Афганистан, 2024 г.](#), 19 март 2024 г., стр. 11-12. „Много афганистанци съобщават пред специалния докладчик, че са загубили доверие в съдебната система, след като талибаните систематично заменят съдиите и прокурорите, жени и мъже, с мъже, които често нямат юридическа квалификация.“ Организация на обединените нации, Общо събрание, [Положението с правата на човека в Афганистан](#), 20 февруари 2025 г., A/HRC/58/80, ал. 90. Вж. също, Адвокатската колегия на Англия и Уелс, [Положението на жените в съдебната система на Афганистан](#), 10 февруари 2024 г., стр. 3-4.

<sup>129</sup> ВКБООН, [Насоки относно международната закрила № 5: Приложение на клаузите за изключване: чл. 1, буква F от Конвенцията от 1951 г. относно статута на бежанците](#), 4 септември 2003 г., CR/GIP/03/05.

<sup>130</sup> Вж. ВКБООН, [Пояснителна записка относно запазването на гражданския и хуманитарния характер на убежището](#), декември 2018 г.

## Променени обстоятелства като основание за нови или последващи молби

45. ВКБООН призовава държавите, предоставящи убежище, да гарантират, че афганистанските кандидати, които са подали молбата си преди 15 август 2021 г., но все още не са получили решение, могат да представят допълнителна информация в подкрепа на своята молба с оглед на променените обстоятелства в Афганистан и на новите или засилени рискове, на които може да бъдат изложени вследствие на това. По същия начин ВКБООН призовава държавите, предоставящи убежище, да гарантират, че афганистанците, които вече са се намирали извън Афганистан преди 15 август 2021 г., но до този момент не са имали необходимост да подават молба за убежище, могат да подадат молба за убежище *sur place* въз основа на новите рискове, на които могат да бъдат изложени в Афганистан поради променените обстоятелства в страната.

46. ВКБООН също призовава държавите, предоставящи убежище, да гарантират, че афганистанците, чиято молба за международна закрила е била отхвърлена преди 15 август 2021 г., могат да подадат нова или последваща молба на основание, че настоящата ситуация в Афганистан представлява променени обстоятелства, които могат да породят необходимост от международна закрила – като бежанци или в друга форма.

47. Предвид върховенството на Конвенцията от 1951 г. относно статута на бежанците,<sup>131</sup> ВКБООН призовава държавите, предоставящи убежище, да позволят на афганистанци, които преди 15 август 2021 г. са получили допълнителни форми на международна закрила, включително субсидиарна закрила по правото на ЕС, които не са равностойни на бежанската закрила по отношение на правния статут и достъпа до права, да подадат нова молба за бежанска закрила с оглед на променените обстоятелства в Афганистан.

## Временна закрила

48. В държави без функциониращи системи за убежище ВКБООН продължава да призовава държавите да гарантират, че всички афганистанци са защитени от връщане, в съответствие със своите задължения по международното и регионалното право. ВКБООН насърчава държавите да осигурят правно основание за пребиваване на афганистанците, например форми на временна закрила или други режими на пребиваване, със съответни гаранции, до момента, в който въз основа на обективна оценка може да се установи, че положението с правата на човека и сигурността в Афганистан е трайно подобро, както и че при липса на необходимост от международна закрила, доброволното завръщане е целесъобразно и може да се реализира при спазване на условия за безопасност и достойнство.<sup>132</sup> До този момент лицата от Афганистан, които се ползват от временна закрила или други режими на пребиваване, следва да имат достъп до основни услуги и основни права на равнопоставена и недискриминационна основа, включително

<sup>131</sup> ВКБООН, [Предоставяне на международна закрила, включително чрез допълнителни форми на закрила](#), 2 юни 2005 г., EC/55/SC/CRP.16, ал. 6, 26.

<sup>132</sup> ВКБООН, [Насоки относно временна закрила или режими на пребиваване](#), февруари 2014 г.

гражданска регистрация, достъп до здравеопазване, достъп до образование, единство на семейството, свобода на придвижване, достъп до подслон и право на труд.<sup>133</sup>

## Събиране на семейства

49. ВКБООН продължава да призовава държавите да улесняват и ускоряват процедурите по събиране на семейства за афганистанци, чиито семейства са останали в Афганистан, или за такива, които са били разселени из региона. Принципът за единство на семейството е защитен от международното право, включително в обвързващи регионални правни инструменти.<sup>134</sup> Събирането на семейства често е единственият начин да се гарантира зачитането на правото на семеен живот и единство на семейството на бежанците. С оглед на настоящата ситуация в Афганистан ВКБООН е загрижен, че много афганистански бежанци могат да се сблъскат със значителни административни пречки при упражняването на това право. Тъй като множество посолства и консулства в Афганистан продължават да бъдат затворени, ВКБООН също призовава държавите да вземат предвид ограниченията, пред които бежанците могат да се окажат при изпълнението на строгите административни и документационни изисквания по тези процедури по прием. ВКБООН предлага да се възприеме по-прагматичен и гъвкав подход, включително чрез използване на иновативни методи за обработване на преписки и провеждане на дистанционни интервюта. ВКБООН насърчава държавите да прилагат либерални и хуманни критерии при определянето на членовете на семейството, отговарящи на условията по тези схеми, като отчитат разнообразните семейни състави и структури.<sup>135</sup>

## Връщания в Афганистан

50. ВКБООН признава основното човешко право на лицата да се завърнат в държавата им по произход. Всяка помощ, която ВКБООН предоставя на бежанци за завръщане в Афганистан, има за цел да подпомогне лицата, които, напълно информирани за положението в местата им по произход или в алтернативен район по техен избор, избират доброволно да се завърнат. Всяко действие на ВКБООН в подкрепа на доброволното репатриране в Афганистан, включително усилията, насочени към устойчива реинтеграция на завърналите се лица и вътрешно разселените лица в Афганистан, не следва да се тълкува като оценка от страна на ВКБООН на безопасността и на други аспекти на ситуацията в Афганистан за лицата, потърсили международна бежанска закрила в държавите, предоставящи убежище.

---

<sup>133</sup> Пак там; Изпълнителен комитет на Програмата на Върховния комисар на ООН за бежанците (ExCom), [Заклучение относно гражданската регистрация № 111 \(LXIV\)-2013](#), 17 октомври 2013 г.

<sup>134</sup> ВКБООН, [Правото на семеен живот и единство на семейството на бежанците и други лица, нуждаещи се от международна закрила, и прилаганото определение за семейството](#), януари 2018 г., второ издание, (вж. по-конкретно в глава 2); ВКБООН, [Обобщени заключения относно правото на семеен живот и единство на семейството в контекста на събирането на семейства на бежанци и други лица, нуждаещи се от международна закрила](#), Експертна кръгла маса, 4 декември 2017 г., (вж. по-специално параграф 3 и позоваванията на регионални правни инструменти, посочени в него). Вж. също ВКБООН [Насоки относно международноправните стандарти, свързани със събирането на семейства на бежанци и други бенефициери на международна закрила](#), декември 2024 г.

<sup>135</sup> ВКБООН, [ВКБООН призовава държавите да ускорят процедурите по събиране на семейства за афганистански бежанци](#), 15 октомври 2021 г.

Доброволното репатриране и принудителното връщане са процеси с принципно различен характер, които ангажират различни отговорности от страна на участващите субекти.

51. Бежанците и лицата, които все още не са имали възможност да бъде определен техният бежански статут, не следва да бъдат принудително връщани съгласно задълженията на държавите по забраната за връщане.<sup>136</sup> Ситуацията в Афганистан остава нестабилна и може да остане несигурна още известно време, което създава съществени предизвикателства пред безопасното и достойно завръщане на лицата, за които е установено, че не се нуждаят от международна закрила. На този фон ВКБООН призовава държавите да проявяват предпазливост при разглеждане на принудителни връщания в Афганистан на лица, за които е установено, че не се нуждаят от международна закрила, като отчитат продължаващата и мащабна хуманитарна криза в страната и потенциално дестабилизиращия ефект на масовите връщания върху крехката ситуация в Афганистан.<sup>137</sup>

52. В съответствие с поетия от държавите-членки на ООН в рамките на Глобалния форум за бежанците ангажимент за справедливо споделяне на отговорността за международната бежанска закрила, ВКБООН счита, че не би било целесъобразно държавите, предоставящи убежище, да изпращат афганистански търсещи международна закрила и бежанци в Иран или Пакистан, тъй като тези държави от десетилетия щедро приютяват по-голямата част от общия брой афганистански бежанци в света.<sup>138</sup>

53. ВКБООН ще продължи да наблюдава ситуацията в Афганистан с оглед оценка на нуждите на афганистанците от международна закрила.

Септември 2025 г.  
ВКБООН

---

<sup>136</sup> Общо събрание на Организацията на обединените нации, [Конвенция относно статута на бежанците](#), 28 юли 1951 г., Серия от договори на ООН, т. 189, стр. 137; и Общо събрание на Организацията на обединените нации, [Протокол относно статута на бежанците](#), 31 януари 1967 г., Сборник от договорите на Организацията на обединените нации, том 606, стр. 267.

<sup>137</sup> ВКБООН, [Нарастват нуждите вследствие на завръщането на 1,4 милиона души в Афганистан](#), 4 юли 2025 г.; ВКБООН, [ВКБООН отчита рязък ръст на завръщанията на афганистанци при неблагоприятни обстоятелства от Иран в Афганистан](#), 28 юни 2025 г.

<sup>138</sup> Към 30 юни 2025 г. в Иран е имало 3 477 100 регистрирани афганистански бежанци, търсещи международна закрила, и афганистанци в положение, сходно с това на бежанци, а в Пакистан — 1 758 600. Между 1 януари и 11 септември 2025 г. 2 680 241 души са се завърнали или са били принудително върнати в Афганистан, включително над 2 милиона от Иран. ВКБООН, [Data Portal: Ситуацията в Афганистан](#), (достъпен на 15 септември 2025 г.). ВКБООН продължава да призовава държавите в региона да гарантират, че завръщанията в Афганистан са доброволни, безопасни и достойни. ВКБООН, [Нарастват нуждите вследствие на завръщането на 1,4 милиона души в Афганистан](#), 4 юли 2025 г.; ВКБООН, [ВКБООН отчита рязък ръст на завръщанията на афганистанци при неблагоприятни обстоятелства от Иран в Афганистан](#), 28 юни 2025 г.; ВКБООН, [На фона на принудителни връщания на афганистанци, ВКБООН търси подкрепа за хуманитарния отговор](#), 29 април 2025 г.